РНТБ УзИНТИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 274 (2258). 24 ШАНБА НОЯБРЬ 1973 й.

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади. Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Тонгги газеталарда

◆ Расмий визит билан Эронга кетаётган Монголия Халқ революцион партиясининг Биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ю. Цеденбал 23 ноябрда Москвага келди.

◆ Москвада СССР Олий Совети палаталарининг план-бюджет ва тармоқ комиссиялари томонидан тузилган тайёргарлик комиссиялари ўз ишларини давом эттирмоқда. Бу комиссиялар халқ хўжалигининг барча йирик тармоқлари бўйича тузилган ва улар беш йилликнинг тўртинчи йили — 1974 йилда мамлакатимиз давлат плани ва бюджетининг асосий кўрсаткичларини дастлабки тартибда қараб чиқмоқдалар.

◆ Коммунистик тарбия ва педагогик кадрлар тайёрлаш соҳасида эришган муваффақиятлари учун ҳамда ташкил этилган кунига 50 йил тўлиши муносабати билан В. И. Ленин номидаги Республика хотин-қизлар педагогика билим юртини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлаш тўғрисида республика Олий Совети Президиумининг Фармони эълон қилинган.

Ўзбекистон бўйлаб

Беш йиллик план бажарилди!

Наманган шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг машҳур ишчилари: тўқувчи В. Лисина, пиширувчи А. Баҳромова ва мастер ёрдамчиси В. Ломакин 1975 йил программасини бажариб бўлдилар. Ҳозир корхонада 45 тўқимачи ўнинчи беш йиллик календари бўйича меҳнат қилмоқда. Оммавий касблардаги яна 300 га яқин ишчи шахсий беш йиллик планларини бажариш арафасида.

Комбинатда илғорлар мусобақасига республиканинг машҳур йигирувчиси, СССР Олий Советининг депутати Д. Тошпўлатова бошчилик қилмоқда. У Тошкент ва Марғилондаги машҳур тўқимачиларнинг ташаббусини маъқуллаб, нормадагидан 1200 та кўп — 2000 та урчуққа хизмат қила бошлади. Йигирувчилардан М. Қўзибоева, Н. Бурова, С. Канрова, Р. Матвеева ва бошқалар улардан ибрат олиб ишлашмоқда. Кўп станокчилар ҳаракати туфайли комбинатда меҳнат унумдорлиги беш йиллик бошидан бери қариб икки баравар ошди. Газламаларнинг сорти эса 15—18 процент яхшиланди.

Тўқимачилар станокларни ишга туширишди

БУХОРО. Бухоро ип газлама комбинатининг биринчи йигирув-тўқув фабрикасида машина-ускуналарни ишга тушириш олдидан синаб кўриш муваффақиятли тугалланди. Корхона эгалари — мастер ёрдамчилари, тўқувчилар, йигирувчилар фойдаланишга топшириш олдидан машиналарни текшириб кўриш учун биринчи марта станокларни ишга туширдилар.

Корхонани ишга тушириш арафасида фойдаланувчиларнинг иши бошидан ошган: ҳар бир машинанинг узел ва деталларини текшириб кўриш, аниқланган нуқсонларни бартараф қилиш лозим. Тошкент, Фарғона, Наманганданги ва Москва областидаги турдош корхоналарда ихтисос эгаллаб олган бухоролик тўқимачилар барча ишларни зўр ғайрат билан бажармоқдалар. Уларнинг ҳар бири фахрланиш ҳиссига тўлган: ахир, у КПСС XXIV съезди Директивалари асосида барпо этилаётган янги тўқимачилик гигантини ишга туширишда иштирок этмоқда.

...Дастлабки машиналар ишга туширилди. Бухорода янги ҳосил пахтасидан дастлабки калава тайёрланди. Олдинда ҳали катта ишлар турибди. Комбинатнинг биринчи навбати ишга тушириладиган кун тобора яқинлашмоқда.

Пропагандистларга мукофотлар

Пропаганда ишида эришган муваффақиятлари учун республика коммунистик меҳнат мактаблари ва иқтисодий мактаблар раҳбарларидан 28 киши Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланди. Улар орасида Тошкент электро техника заводининг катта мастери Р. П. Петренко, Урганч тикувчилик фабрикасининг директори Д. Уринбоев, Марғилон шойи комбинатининг инженери З. Л. Данилова, Фарғона азот ўғитлари заводининг участка бошлиғи И. С. Гиззатуллин ва бошқалар бор.

Ҳозир республикадаги коммунистик меҳнат мактабларида 144 минг киши билимларни эгаллашмоқда.

(ЎзТАГ).

1973 Беш йиллик: ҳал қилувчи йил меҳнат вахтаси

КАМ МАБЛАҒ САРФЛАБ КЎПЛАБ, СИФАТЛИ МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРАЙЛИК!

МУДДАТИДАН ОЛДИН

Ўзбекистон саноати ходимлари тўққизинчи беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йили бўлган 1973 йил планини муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақага қўшилиб, маҳсулотни реализация қилишнинг январь-ноябрь планини муддатидан олдин — 23 ноябрда адо этдилар. Маҳсулотнинг бир қанча муҳим турларини ишлаб чиқариш плани ошириб бажарилди. Ноябрь охиригача икки юз миллион сўмликдан ошиқроқ маҳсулот ишлаб чиқарилади ва реализация қилинади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Қизил тонг» тикувчилик фирмасининг тўққизинчи цехи коллективи корхонада 30 йилдан буён баракали меҳнат қилиб келаётган чевар тикувчи коммунистик меҳнат зарбдори Евгения Киндалова номини ҳурмат билан тилга олади. Шу кунларда ўртоқ Е. Киндалова 1974 йил ҳисобига меҳнат қилаяпти.

СУРАТДА: Е. Киндалова.

М. Нуриддинов фотоси.

САНОАТЧИЛАР ЮТУҒИ

Тошкент области саноат корхоналарининг меҳнатчилари беш йиллик топшириқларини муддатидан аввал бажариш учун бошланган социалистик мусобақани кенг авж олдириб, товар маҳсулотини реализация қилиш ва энг муҳим буюмларнинг кўпчилигини ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган ўн бир ойлик планни 23 ноябрда бажардилар. Ноябрнинг охиригача неча ўн миллион сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилиб, реализация қилинади.

Республика пойтахти индустриясининг меҳнаткашлари ҳам шу куни ўн бир ойлик топшириқ бажарилганлиги тўғрисида рапорт бердилар. Ленин, Ҳамза, Октябрь, Собир Раҳимов ва Куйбишев районлари саноат корхоналарининг коллективлари план ва мажбуриятларни бажаришда яхши муваффақиятларга эришдилар. (ЎзТАГ).

● Бинокорлар вахтаси

Февралини қаршилаб

«Главташкентстрой»нинг «Таштрансспецстрой» трестига қарашли, 71-ихтисослашган бошқарма бинокорлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи 3-йилида планга қўшимча бош пудрат бўйича 400 минг сўмлик, ўз кучлари билан эса 300 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини адо этишга аҳд қилган эди.

План ва мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш борасида бор имкониятлардан унумли фойдаланилди. Бошқармадаги мавжуд 3 участка бинокорлари ўртасида ўзаро социалистик мусобақа яхши йўлга қўйилди. Мусобақа ғолиблари рағбатлантириб борилди. Шунингдек, объектларда бинокорлик материалларидан тежаб-тергаб фойдаланилиб, меҳнатнинг илғор усуллари ишлаб чиқаришга кенг жорий этилди. Натижада, мазкур бошқарма аҳли йиллик планни муддатидан деярли 3 ой илгари бажаришга муваффақ бўлди. Улар йил бошидан буён шаҳримизда фойдаланишга топширилган турар жой, маданий-маиший ва маъмурий биноларда ободонлаштириш, канализация каби ишларни амалга оширишди.

Улкан муваффақиятларни қўлга киритишда В. Косарев бошчилигидаги 2-участка ва П. Посталов раҳбарлигидаги биринчи участка бинокорлари унумли меҳнатлари билан кўпчиликка ибрат бўлишмоқда. Бу ҳар иккала участка бунёдкорлари ўзаро социалистик мусобақа асосида меҳнат қилиб, йиллик планни 14 сентябрдаёқ адо этишга муваффақ бўлдилар.

Бошқарма бинокорларининг мақсади — беш йиллик планини тўрт ярим йилда бажаришдир.

7373 минг сўм ўрнига 7510 минг сўмлик иш бажариб, бош пудрат бўйича йиллик планни 10 октябрдаёқ адо этган илғор коллектив шу кунга қадар, пландан ташқари 500 минг сўмдан зиёд қурилиш ишларини бажарди.

Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 50 йиллик байрамини ҳам меҳнатда юқори кўрсаткичлар билан кутиб олишга аҳд қилган пешқадам коллектив айни кунларда 1974 йилнинг февраль ойи ҳисобига ишлаяпти.

Э. ЖЎРАЕВ.

● Техника тараққиёти йўлида

Такомиллашган машиналар

«Фан» нашриёти босмахонасида яқинда «Н-15» маркали линотип машиналари ишга туширилди. Ленинграддан келтирилган бу станокларнинг меҳнат унумдорлиги анча юқоридир.

Механик Саъдулла Бадаловдан уларнинг афзалликларини сўраганимизда шуларни айтиб берди:

— Полиграфия машиналари Ленинград заводида тайёрланган дастгоҳлар шу корхона ишлаб чиқарган биздаги «Н-4» маркали линотип агрегатларидан бир қатор устунликка эгадир.

Агар «Н-4» линотип машинаси бир минутда 7 квадратлик 6 қатор ҳарф терса, «Н-15» маркали линотип дастгоҳида эса бир минутда 7 қатор ҳарф териш мумкин. Шунингдек, «Н-15» маркали машина бир йўла икки хил текст тера олади. Масалан: русча ва французча, ўзбекча ва инглизча ҳарф теришга мўлжалланган. Чап ва ўнг колодкалар ёрдамида терилган ҳарфларни квадратнинг ўртасида ва ҳар икки четкасида қўйиш мумкин. Бу афзаллик «Н-4» машинасида йўқ эди. У фақат қўйилган бир формат бўйича ҳарф терар эди. Ҳарф аппаратининг осон очилиши ва тез йиғилиши ремонт ишларида вақт тежашга ёрдам беради.

Биз, ҳарф терувчилар Ленинград полиграфия машиналари заводи ишлаб чиқарган бу янги машиналарнинг босмахонамизда ишга туширилганидан беҳад миннатдормиз. Уйламизки, улар иш унумини кескин оширишга хизмат қилади.

М. САФАРОВ,
басмахона ишчиси.

ЁШЛАР КОНКУРСИ

«Ташсельмаш» заводининг фрезерчиси В. Коробцев мураккаб топшириқни 63 минутда — ҳаммадан олдин бажарди. У «Главхлопкомаш» корхоналари ўртасида ўтказилган ёш станокчилар конкурсининг ғолиби бўлди. Коробцев ўрта техник маълумотга эга. У фрезерлик станогини жуда яхши ўзлаштириб олган ва бундай мусобақаларда биринчиликни биринчи марта эгаллаётгани йўқ.

«Ташсельмаш» заводининг ишчиси В. Ужогов токарлар ўртасида ўтказилган шу конкурсда биринчиликни эгаллади. У ўзига топширилган деталнн ҳаммадан тез ишлаб, талабчан жюрининг «аъло» баҳосини олди.

(ЎзТАГ).

● Партия маорифи системасида

МИНГЛАР ЎҚУВИ

«Ташкенткабель» заводида партия ўқуви ва иқтисодий билимлар системасида 2300 дан ортиқ тингловчи машғулотларда қатнашди.

Янги ўқув йилида бу ердаги иқтисодий масалалар бўйича назарий семинарларда корхонанинг инженер-техник ходимлари шуғулланадилар. Ишчилар учун 26 та иқтисодий билимлар группаси тузилган. Цех ва бўлим раҳбарларидан 80 дан ортиқ киши марксизм-ленинизм университетининг кечки бўлимида билимларини оширадилар.

Завод меҳнаткашлари иқтисодий билимларини оширишнинг 1975 йилга мўлжалланган плани ишлаб чиқилди. Ўқув корхона ихтисослигини ҳисобга олган ҳолда типовой программалар бўйича олиб борилади. Завод партия комитети пропагандист кадрларни танлади ва тасдиқлади. Барча пропагандист ва тингловчилар ўқув программалари ва ўқув қўлланмалари билан таъмин этилган.

Заводда етакчи мутахассислар ва пропагандистлардан ташкил топган методика совети ишлаб турибди. Партия маорифи кабинети, кутубхона техник ва бадиий адабиётлар, плакат ва диаграммалар билан жиҳозланган.

Партия ва иқтисодий ўқувнинг ҳамма группаларида «Партия XXIV съезди қарорларини амалга ошириш юзасидан КПССнинг олиб бораётган халқаро фаолияти» деган темадаги биринчи машғулот уюшқоқлик билан ўтди.

● БХР—СССР ҳамкорлиги

«БАЛКАНКАР» ЭКСПОРТИ

СУРАТДА: «Балканкар» бирлашмаси ишлаб чиқарган кичик ҳажмдаги транспорт механизмлари — дизель автопогрузчиги [illegible] ва электросамосвал [illegible]

Болгария Халқ Республикасининг «Балканкар» Давлат хўжалик бирлашмаси ўзи ишлаб чиқараётган завод ичида ҳамда омборхоналар транспорти ўрнида хизмат қилувчи машиналарни бугунги кунда жаҳоннинг 60 мамлакатига экспорт қилмоқда.

«Балканкар» бирлашмаси экспорт қилаётган механизмларнинг кўп қисмини СССР сотиб олмоқда. Иттифоқимизнинг саноат корхоналари ва қурилишларида, транспорт ва алоқа ташкилотларида 125 мингга яқин электрокарлар, электропогрузчиклар, 30 мингга яқин автопогрузчиклар, 200 мингдан ортиқ тельферлар ишлаб турибди. Шунингдек, омборхоналарда ишловчи машина-механизмлар учун хизмат кўрсатувчи стеллажлар, «Жигули» автомобиллари учун йилига 300 минг донадан аккумуляторлар ҳамда ана шу ускуналар учун эҳтиёт қисмлар юборилиб турибди.

Республикамиз техника зиёлиларини «Балканкар» бирлашмаси ишлаб чиқарган техника воситалари ютуқлари билан таништириш мақсадида 19—20 ноябрь кунлари Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида симпозиум ўтказилди.

СССР Ташқи савдоси ҳамда бирлашма раҳбарлари томонидан уюштирилган бу симпозиумни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ишлар мудирлиги оғир саноат бўлимининг старший референти Р. У. Уомонова очди. Шундан кейин «Балканкар» техника бюросининг СССРдаги раҳбари Д. Р. Раденков симпозиум қатнашчиларига бирлашманинг ташкил топганлиги, унинг техника воситалари ишлаб чиқариш соҳасида эришган ютуқлари ва келажакдаги истиқболлари ҳақида сўзлаб берди.

«Балканкар» бирлашмасининг инженерлари А. Топалов, Н. Цанев, «Балканкар» рекламасининг вакили Л. Христова ўртоқлар бирлашма томонидан ишлаб чиқарилаётган машиналарнинг ютуқлари, уларнинг корхона территориясида ва омборхоналарда бажараётган ишлари, ана шу машиналарни янада такомиллаштириш борасида эришилган ютуқлар ҳақида ҳикоя қилиб бердилар. Докладлар давомида ана шу техникалар кинофильмлар орқали намойиш қилиб борилди.

Икки мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришга хизмат этувчи бу симпозиум Болгария Халқ Республикаси ҳамда Совет Иттифоқининг ўзаро дўстона ҳамкорлигининг ёрқин намунаси бўлди.

Сиҳат-саломатлик посбонлигида

Ўзбекистон поликлиникалари ва амбулаторияларига келган ҳар тўрт кишидан бири медицина ёрдами кўрсатишни илтимос қилиб, терапевтга мурожаат қилади. Аҳолини диспансерлаштириш терапевтика хизматида ниҳоят кенг ривож топди. Терапевтларнинг 22 ноябрда Тошкентда ўз ишини тамомлаган иккинчи республика съездида ана шу ва бошқа фактлар келтирилди. Олимлар ва врачлар съездда гипертония касалликлари, атеросклероз, ревматизм профилактикаси, диагностикаси ва шу касалликларни даволаш проблемалари, шунингдек соғлиқни сақлашни ташкил қилиш масалалари юзасидан салкам 140 доклад ва ахборотлар билан чиқдилар. Бир қанча нутқларда иссиқ иқлим шароитида ички потологияни ўрганиш юзасидан ягона йўналишни ривожлантиришда Ўзбекистон терапевт олимларининг хизмати таъкидлаб ўтилди.

Съездда баъзи якунлар чиқарилди ва соғлиқни сақлашнинг моддий-техника базасини янада ривожлантириш истиқболлари белгиланди. Тошкент, Андижон, Бухоро, Жиззах, Денов, Бойсунда, шунингдек бошқа шаҳарларда ва район марказларида махсус бўлимларга эга бўлган кўп профилли замонавий даволаш стационарлари очилди. Ўзбекистон пойтахтида Ўрта Осиёда энг йирик кардиологик марказ қурилмоқда. Қишлоқ жойларида тез ёрдам станцияларининг сони сўнгги уч йил ичида икки баравар кўпайди.

Съездда қабул қилинган резолюцияда республикада терапевтика хизматини такомиллаштиришнинг кенг программаси белгилаб берилди. Резолюцияда қишлоқ аҳолисига медицина хизматини янада яхшилашга алоҳида эътибор берилади.

(ЎзТАГ).

Партия активига ёрдам тариқасида

Сиёсий адабиёт нашриёти «КПССнинг идеология иши масалалари» ҳужжатлар тўпламини босмадан чиқарди. Бу тўпламга КПСС XXIII ва XXIV съездларининг қарорлари ва резолюциялари, шунингдек КПСС Марказий Комитетининг 1965 йилдан то 1973 йилгача бўлган даврда қабул қилган қарорлари киритилган. Тўплам тўрт бўлимдан: «Партия съездлари ва КПСС Марказий Комитети пленумларининг қарорлари», «Пропаганда ва агитация масалалари», «Фан ва маданият масалалари», «Матбуот, нашриёт, телевидение ва радио эшиттириш масалалари» бўлимларидан иборат.

Нашр партия активига, ижтимоий фанлар ўқитувчиларига, пропагандистларга, агитаторларга, идеология фронтининг барча ходимларига мўлжалланган.

(ТАСС).

КАТТА ҲАШАР

Шаҳримизнинг кўпгина районларида кўкаламзорлаштириш ойлиги муваффақиятли ўтказилмоқда. Куни-кеча шаҳар бўйича ўтказилган катта ҳашарда 2 мингга яқин киши қатнашди. Бир қатор юмушларни бажариш учун юзга яқин турли маркадаги механизмлар ишга сафарбар қилинди.

Кўпгина саноат корхоналари ва муассасалар, мактаб коллективларининг кучи билан ўтказилган ҳашар якунлари баракали бўлди. Хиёбонлар, кўча ёқалари ва оромгоҳларга 3 мингдан ортиқ манзарали ва мевали дарахт кўчатлари ўтқазилди. Айни пайтда дарахт ўтқазиш мақсадида 7 мингта чуқур кавлаб қўйилди.

Кўкаламзорлаштириш ҳашарида 2-пойафзал фабрикаси, 84-ўрта мактаб, Чилонзордаги коллектор, Совет савдоси техникуми, «Фарҳод» ярмаркаси, Тошкент иссиқлик электр маркази коллективлари актив қатнашдилар.

Японияда ёнғин тез-тез бўлиб турадиган ҳодиса. Ўтган йили мамлакатда 60 мингга яқин ёнғин қайд этилди. Ҳозир мамлакатда ёнғинга қарши курашувчи аёллар отряди ташкил этилган.

СУРАТДА: уйларни профилактик текширув.

Жаҳон ойнаси

▲ ДЕҲЛИ. Ҳиндистон давлат сектори корхоналарида нефть қазиб олиш ҳажми йилига 4,2 миллион тоннага етди. Бунда Ҳиндистонга Совет Иттифоқи катта ёрдам берди. Совет геологларининг тадқиқотлари натижасида янги нефть конлари очилганлиги ғарбдаги нефть фирмаларининг Ҳиндистонда саноат кўламида нефть қазиб олишнинг имкони йўқ, деган даъволарини батамом чиппакка чиқарди.

Нефтни қайта ишлаш заводларини қуришда ҳам Совет Иттифоқи Ҳиндистонга ёрдам бермоқда. Койяли ва Бараунида қурилган корхоналар давлат секторидаги етакчи корхоналар бўлиб қолди.

▲ ЛОНДОН. Англияда «Энергетика қаҳатчилиги» жуда кескин сезилмоқда. Англия ҳукуматининг фармойишига биноан, сешанба кундан бошлаб истеъмолчиларга сотиш учун бензин ва ёқилғи етказиб бериш 10 процентга қисқартирилган. Ҳукумат нефть маҳсулотларини ҳамда ёқилғининг бошқа турларини тақсимлаш ва нормаллаштириш устидан назорат қилиш ҳуқуқини берувчи қонун лойиҳасини парламентга топширган.

Саноатнинг бир қанча соҳаларида ишлаб чиқаришни камида 3,5 процент қисқартириш кутилмоқда, деб ёзади «Файнэншл таймс» газетаси.

▲ РИМ. Суюқ ёқилғининг етишмаслиги электр энергия миллий бошқармасини мамлакатда электр энергия ҳосил этишни ўрта ҳисобда олти процент қисқартиришга мажбур қилди.

Италиянинг кўпгина областлари амалий жиҳатдан ёқилғисиз қолди. Қишлоқ хўжалик машиналари ва юк ташиш автотранспорти ҳаракатсиз турибди.

▲ БРЮССЕЛЬ. Бельгияда саноат корхоналари учун ёқилғи бериш нормаси 10 процент қисқартирилажаги эълон қилинди. Газеталар бу тадбир мамлакатда ишсизликнинг янада ўсишига сабаб бўлади, деб хавотирланиб ёзмоқда.

▲ ЖЕНЕВА. Швейцария — якшанба кунлари шахсий автомобилларда юришни тақиқлаган Ғарбий Европадаги бешинчи мамлакат бўлди. Миллий экономика департаментининг бошлиғи Э. Брюггер ҳукумат мажлисидан сўнг шу ҳақда хабар берди. Бу тадбир «мамлакатни нефть билан таъминлашдаги баъзи-бир қийинчиликлар» билан изоҳланмоқда. Тақиқлаш тўғрисидаги қарор барча шахсий самолётлар ва моторли қайиқларга ҳам тааллуқли.

▲ ПРАГА. Прагада очилган болалар фильмлари фестивали қувноқ, чиройли карнавал билан бошланди. Фестиваль программасига ёш томошабинларнинг муҳаббатига сазовор бўлган Чехословакия фильмлари киритилган.

Болалар учун Совет Иттифоқида яратилган фильмларга ёш кино томошабинлар ўртасида талаб катта. Фестивалда совет кинематографчиларининг энг яхши янги асарлари — «Бешинчи чорак», «Нуқта, нуқта, вергул», «Телеграмма», «Ашула муаллими» фильмлари намойиш қилинади.

КИЧКИНТОЙЛАР УЧУН СПЕКТАКЛЛАР

Республика қўғирчоқ театри қатор янги спектакллар тайёрлаб, ўз мухлисларини қувонтирмоқда. Яқиндагина театрда «Синеганинг сири» деб номланган спектакль энг кичик томошабинларга туҳфа этилган эди.

Шу кунларда санъаткорлар яна икки саҳна асари устида иш олиб боряптилар. С. Маршакнинг «Ўн икки ой», Р. Ботировнинг «Сеҳрли қутича» асарлари янги спектаклларга асос бўлди. Кичкинтойлар уларни янги йил арафасида кўришга муяссар бўладилар.

● *ДЎСТЛИК ҚОНУНИ БЎЙИЧА*

ҲИНД ПАХТАКОРЛАРИГА ҚАНДАЙ ЁРДАМЛАШИШ КЕРАК?

Совет Иттифоқи Ҳиндистон экономикасининг, шу жумладан қишлоқ хўжалигининг ҳам турли тармоқларини ривожлантиришга жуда катта кўмак, мадад ва техникавий ёрдам бериб турибди. Ўзбекистонда бўлгани каби Ҳиндистон ярим оролида ҳам пахта асосий техникавий экин ҳисобланади. Ҳиндистондаги пахтазорлар ўз миқёси жиҳатидан жаҳонда тенги йўқ. Бу мамлакатда саккиз миллион гектар ерга пахта экилади. Бинобарин, ер куррасидаги жамики пахта майдонларининг тўртдан бир қисми Ҳиндистон ярим оролида.

Аммо Ҳиндистонда пахтадан олинаётган ҳосил жуда паст. Бу пахтадан ҳосил қилинаётган толанинг сифати унчалик яхши эмас. Ҳиндистоннинг баъзи штатларида экинлардан бир йилда икки-уч марта ҳосил олиш мумкин. Мана шундай жуда яхши иқлим шароитига, жуда катта экин майдонларига эга бўлган Ҳиндистон пахта етиштириш жиҳатидан жаҳонда тўртинчи ўринни олиб турибди, холос.

Пахта етиштириш жиҳатидан ҳам, унинг ҳосилдорлиги жиҳатидан ҳам жаҳонда биринчи ўринда турган Совет Иттифоқига пахтачиликни ривожлантиришда Ҳиндистон ҳукумати ёрдам сўраб мурожаат қилганлиги тасодифий эмас. Бу олийжаноб вазифани ҳал этишда Ўзбекистон олимлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, механизаторлари, пахтакорлари ҳам актив қатнашмоқдалар.

Республика қишлоқ хўжалик министрлиги Бутуниттифоқ пахта селекцияси ва уруғчилиги институтининг катта илмий ходими Александр Иванович Тишин яқинда Ҳиндистондан қайтиб келди. У ўзининг шу сафари тўғрисида ЎзТАГ мухбирига қуйидагиларни айтди.

— Ҳиндистонга боришимдан менинг асосий мақсадим, — деди А. И. Тишин, — Ҳиндистонда ҳозирги вақтда пахтачиликнинг ҳолати қандай эканлигини ва Ҳиндистон пахтакорлари биринчи навбатда қандай ёрдамга муҳтожлигини аниқлаб олишдан иборат эди. Бунинг учун пахта етиштиришнинг ҳамма томонлари билан батафсил танишиб чиқишга, кўпгина давлат фермаларини ва хусусий хўжаликларни бориб кўришга, мутахассислар ва оддий деҳқонлар билан суҳбатлашишга тўғри келди.

Панжоб, Харяна, Мадҳия Прадеш, Ражастан, Уттар-Прадеш ва бошқа кўпгина штатларнинг манзаралари Ўзбекистоннинг пахтачилик районларини эслатади. Бу ерларда ҳам бизнинг республикамиздагидек чексиз пахта далаларини, уларнинг орасида онда-сонда учрайдиган боғларни, полизларни, ғалла майдонларини кўрасиз. Агар ўзбек бободеҳқонларидан бирор кимса у ерларга бориб қолса, ўзининг навқиронлик йилларини эслаган бўлур эди. Чунки илгари вақтларда бизнинг республикамиз далаларида ҳам деҳқончилик қуроллари фақат омоч ва кетмондан иборат эди. Ҳақиқатан Ҳиндистонда ҳозир ҳам ҳинд деҳқонларининг иш қуроли асосан мана шу «техникадан» иборат. Мустамлакачилардан қолган оғир мерослардан бири мана шу. Бунинг оқибатларини тугатмоқ учун бутун ҳинд халқи жуда кўп меҳнат сарфламоқда.

Дарҳақиқат, Ҳиндистонда ғалати бир ҳол дарҳол кўзга ташланади; унумдор ер майдонлари жуда кўп бўлса ҳам аммо пахтанинг ҳосилдорлиги гектар бошига тўрт-беш центнердан ошмаётир. Саккиз миллион гектар ердан бир миллион тоннадан сал кўпроқ ҳосил олинмоқда. Агар буни Ўзбекистон билан таққослаб қарасак, бизнинг республикамиз Ҳиндистондагига қараганда тўрт баравар кам майдондан бу йил тўрт баравар кўп пахта ҳосили олганлигини кўриб турибмиз.

Илгари Ҳиндистондаги пахта майдонларининг хўжайинлари бўлган мустамлакачи фермерлар пахтачиликни механизациялаштиришни ўзлари учун фойдали деб ҳисобламаганлар. Улар арзимас пул бароборига ишлаётган деҳқонларни ҳам, Ҳиндистон ерларини ҳам шафқатсиз эксплуатация қилишни ўзлари учун фойдали деб билдилар. Улар ернинг унумдорлигини оширишни, техникадан фойдаланишни ўйламадилар. Натижада кўп асрлар давомида деҳқончилик усули ўзгармай давом этаверди.

Ҳиндистон халқи эркин ва мустақил бўлиб олганидан кейин бу озодлик, Совет Иттифоқининг ва социалистик мамлакатларнинг дўстона ёрдами республикага тараққиёт йўлини очиб берди. Бунинг самаралари ҳозир қишлоқ хўжалигида очиқ кўриниб турибди. Экономикани ривожлантиришнинг тўртта беш йиллик планини амалга ошириш натижасида давлат қишлоқ хўжалигига жуда кўп маблағ сарфлади. Биринчи давлат фермалари ташкил этилди. Янги ўзлаштирилаётган ер майдонлари кўпайтирилмоқда. Давлатнинг ташаббуси билан илғор тажриба жорий қилинмоқда, деҳқонлар қишлоқ хўжалик машиналари, ўғитлар, ва заҳарли химикатлар билан таъминланмоқда.

Давлат фермалари — Ҳиндистон қишлоқ хўжалигининг келажагидир. Шу фермада ишлаб турган деҳқонларнинг муваффақиятлари очиқ кўриниб турибди.

Мана, масалан, Сураттгарҳдаги ферма мамлакатдаги энг яхши фермаларидан бири бўлиб қолди. Давлат бу фермага бериб қўйган 30 минг гектар акр ерга пахта, буғдой, шоли экилмоқда. Бу ерларда ишлаб турган машиналар ва бошқа техниканинг ҳаммаси Совет Иттифоқидан келтирилган. Бу машиналарнинг кўпи Ўзбекистон корхоналарида ишлаб чиқарилган. Ферма зарур минерал ўғитлар, химикатлар, экинзорларни суғориш учун сув ҳам олиб турибди.

Ферма ерларидан олинаётган ҳосил ҳам мамлакатда энг юқори ҳосил ҳисобланади. Пахта майдонининг ҳар гектаридан 15—18 центнер, буғдойзорнинг ҳар гектаридан 2—3 тонна, шолипоянинг ҳар гектаридан қарийб 4 тонна чамаси ҳосил олинмоқда.

Ҳисор, майҳор ва бошқа штатлардаги давлат фермаларида ҳам ишлар яхши боряпти.

Ҳозир Ҳиндистон ва Ўзбекистон пахтакорлари ўртасида алоқалар мустаҳкамланмоқда ва яхшиланмоқда. Қишлоқ хўжалигининг турли тармоқларида ишлаб турган мутахассислар бизнинг республикамизга келиб, иш тажрибаларимизни ўрганмоқдалар, ёш мутахассислар тажриба орттириш учун айирбошланмоқда. Республикамизнинг мутахассислари ҳам Ҳиндистонга тез-тез бориб келмоқдалар.

Ҳиндистонда юрган вақтимизда Совет техникасининг сифати ва имконияти тўғрисида мақтаб айтилган гапларни, дўстона ёрдам учун ташаккур сўзларини кўп эшитдик. Масалан, Ҳиндистон пахтачиликни ривожлантириш директоратининг раҳбари доктор С. В. Р. Рао, пахтачиликдаги ишларни координациялаш лойиҳасининг раҳбари В. Сантхонам ва бош агроном Р. Сингх, Ҳиндистон қишлоқ хўжалик министри ўсимликшунослик бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Анут Сингх Саид совет «Беларусь» тракторларини жуда мақтаб гапирдилар. У Ҳиндистонда бу тракторларга тенг кела оладиган трактор йўқ, деди. Давлат фермаларнинг пахтакорлари Ўзбекистон заводларида ишлаб чиқарилган дискали бороналарни ва «зиг-заг бороналарни», плугларни, ротацион мотигаларни, ер текисловчи енгил машиналарни энг аъло сифатли машиналар деб ҳисобламоқдалар.

Дўст давлатнинг пахтачилиги билан танишиш, унинг эҳтиёжлари ва талабларини ўрганиш ҳинд пахтакорларига тағин ҳам самаралироқ ёрдамлашишга имкон беради. Совет ташқи савдо ташкилоти «Трактороэкспорт»нинг ташаббуси билан тажриба участкасининг ташкил этилиши бу йўлда биринчи қадам бўлади. Ҳиндистон мутахассислари бир миллион гектардан кўпроқ пахта майдонига эга бўлган Майсор штатидаги Ражур давлат фермасида ана шундай участка ташкил этишни таклиф қилишди. Бунинг учун штат марказида ўн беш гектар ер ажратиб бериладиган бўлди. Мана шу ер участкасида пахтачилик учун мўлжалланган совет техникасининг бутун комплекси ишлатилиб, намойиш қилиб туриладн. Ҳинд деҳқонлари совет техникасининг самарадорлигини ўз кўзлари билан кўриш билангина кифояланмай, бу техникани ишлатишни ҳам ўрганиб олади, ундан қандай фойдаланиш тўғрисида зарур маслаҳатлар олиб турадилар.

● *Истеъмол буюмлари кўпаймоқда*

Бежиримлиги билан ажралиб туради

«Учқун» тўқимачилик-галантерея фирмаси лобарлари шу кунларда 200 турда ранг-баранг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариб, ўз буюртмачиларини хушнуд қилишяпти.

Меҳнат беллашувини уюшқоқлиқ билан давом эттираётган чеварлар ўн ойда топшириққа қўшимча 450 минг сўмликдан ортиқ маҳсулот реализация қилдилар. Шу даврда беш тоннага яқин ип, 4,8 минг квадрат метр ипак, жун ва капрон материалларини тежаб қолган фирма коллективи маҳсулот турларининг янгиларини ишлаб чиқариш учун ҳам астойдил кураш олиб бормоқда.

Харидорларнинг истак ва талаблари инобатга олиниб, 80 га яқин турдаги буюм аввалгисига нисбатан сифатли, бежирим фасондагилари билан алмаштирилди. Шунингдек, қирққа яқин янги комдаги молларни кўплаб ишлаб чиқиш йўлга қўйилди. Улар орасида хотин-қизларнинг ипак матодан тайёрланган рўмоллари, ҳар хил рангда товланувчи ленталар бор.

Яқинда лобарлар фарғоналик ҳамкасблари юборган ипак газламалардан аёллар рўмолининг янги нусхадаги намуналарини тайёрлаб жамоат кўригидан ўтказишди.

Фирма меҳнат аҳли йил бошидан буён харидорларнинг юксак баҳосини олган рўмоллардан уч миллиондан ортиғини ишлаб чиқариб, савдо шохобчаларига юборди.

Ҳал қилувчи йилнинг қолган ойларида ҳам зарбдор вахтани давом эттираётган ишчан коллектив ҳозир ўн кун вақтдан ўзган ҳолда боряпти. Тайёрлаётган буюмларни харидоргир бўлишига эришиш чеварларнинг бирдан-бир мақсади. Шу кунларда ана шу йўлда бутун имкониятлар ишга солинмоқда.

ҚИШЛОҚ МЕҲНАТКАШЛАРИ УЧУН

Қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи коллективи халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш ва уларнинг турларини кўпайтиришга алоҳида эътибор бериб келмоқда. Айниқса, ишчилар кейинги вақтларда ўз лаштирган ва кўплаб ишлаб чиқараётган, дами сифатли пўлатдан ишланган ихчам дастали тешалар қишлоқ магазинларида кўп туриб қолмай, тезда ўз эгаларини топмоқда. Корхона меҳнатчилари йил бошидан буён истеъмол буюмларининг бу туридан етмиш беш мингдан ортиғини тайёрлаб, буюртмачиларга етказиб берди.

Заводнинг халқ истеъмоли моллари цехида тайёрланаётган қўл тарозилари ҳам дала шароитига мослиги билан эътибор қозонмоқда.

БОЛАЛАР ТЕХНИКА СТАНЦИЯСИ

Яқинда «Коммунальник» клуби маъмурияти Чилонзорда болалар техника станцияси ташкил этди. У 1-кварталдаги 48-уйда жойлашган. Бу ерда радиотехника, самолётсозлик ва кемасозлик тўгараклари, фото, рақс тўгараклари ишламоқда. Станциянинг иккита филиали ҳам ўз фаолиятини бошлади. Улар 17-квартадаги 31-уйда, 19-квартадаги 44-уйда жойлашган. Бу филиалларда ҳам кино—фото, моҳир қўллар, радиотехника, музиқа тўгараклари, рассомлик студияси, рақслар ўргатадиган курслар мавжуд. Ҳозирнинг ўзидаёқ уларда 400 дан ортиқ киши шуғулланмоқда.

КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИШ ОЙЛИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

МАСЪУЛИЯТНИ ҲИС ЭТИБ

Кўкаламзорлаштириш ойлиги ярим босқичини босиб ўтди. Энди баъзи бир хулосалар чиқарса ҳам бўлади. Шаҳар кўкаламзорлаштириш штабининг навбатдаги мажлисида шу ҳақда сўз юритилди. Октябрь район ободонлаштириш бошқармаси коллективи бу ойликда қониқарли ишлаётганлиги ва бугунги кунгача 25,5 минг дарахт ва 25 минг кўчат ўтқазиб, кузги кўчат ўтқазиш планини 55 процентга бажарганлиги алоҳида қайд қилинди. Киров район ободонлаштириш бошқармаси ҳам бир мунча яхши ишлар қилди. План 62 процент қилиб бажарилиб, 19 минг дарахт ва 40 минг кўчат экилди.

Ҳамза ва Чилонзор район ободонлаштириш бошқармасидагилар эса, ойликда яхши иштирок этмаганликлари учун, штаб мажлисида изза бўлишди.

Шаҳар штаби Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари И. Р. Шоабдураҳимов раислигида ўтди. У район раҳбарларидан кўкаламзорлаштириш ойлигида керакли кўчатларни ўз вақтида етказиб беришни талаб қилди. Шуни айтиш керакки, янги ерларга кўчат ўтқазиш унчалик яхши олиб борилмаяпти. Чилонзор районида умумий майдони 10 гектарлик фойдаланмай ётган ер бор. Тошкент шаҳар ижроия комитетининг бошқармалари ва ташкилотлари раҳбарлари ҳам қаттиқ танқид қилинди. Кўкаламзорлаштириш ишлари ниҳоятда қониқарсиз олиб борилмоқда. Кўчат ўтқазишнинг умумий плани 27 процент қилиб бажарилган. Дарахт кўчатлари ўтқазиш плани эса 20 процент қилиб бажарилган.

Маданият бошқармаси асосан паркларда кўчатлар ўтқазади. Улар бугунги кунгача бу ишни фақат 12 процентгина бажаришган холос. Умуман олганда кўкаламзорлаштириш ойлиги қониқарсиз аҳволда ўтказилмоқда. Ҳозирча 320 минг дарахт ўтқазилди холос.

Шуни айтиш керакки, кўкаламзорлаштириш иши билан ирригация иши бир-бирига бевосита боғлиқ. Айни вақтда ирригация ва гидротехника иншоотлари тресги янги ариқлар очмоқда. Бу ҳақда трестнинг бошқарувчиси М. З. Зокиров гапирди.

Ҳозирда аэропорт майдонидаги водопровод фонтанчалари ишга туширилди. Бу фонтанчалар фақат кўчатларгагина баҳра бермасдан Тошкент ёзининг иссиқ кунларида ҳамшаҳарларимизнинг дам олиш ерига ҳам айланади. Максим Горький проспектидан Луначарский шоссеси бўйлаб айланма йўлгача экилган дарахтларга ҳам сув сепилар эди. Энди бу ерларга суғориш водопроводлари ўрнатилди. Худди шунингдек Революция хиёбонида ҳам ирригация соҳасида бир мунча яхши ишлар қилинди. Будённий, Першин, Мичурин кўчаларига сув сепиш учун янги насос станцияси ўрнатилди.

Богдан Хмельницкий кўчасидаги кўкаламзорлаштириш зоналари янада бошқача бўлади. Бу ерларга капитал ремонт муносабати билан сув сепарғичи ва фонтанчалар ўрнатилади. Ю. БИРЕНБАУМ.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

„БЕШҚАЙРАҒОЧ ЎГАЙ ЭМАС!"

Газетамизнинг май ва июль ойларида босилган материалларда Бешқайрағоч массивидаги айрим маҳаллаларнинг антисанитария ҳолати ва массивдаги бошқа нуқсонлар танқид қилинган эди.

Октябрь район ижроия комитетидан олинган жавобда кўрсатилишича, Бешқайрағочдаги Хуршид, Тўқимачи, Шараф кўчалари тартибга келтирилган, ариқлар тозаланган. Массивда ободончилик ишлари давом эттирилмоқда.

„КАССА БУЗИҚ, ЛИНИЯ УЗУҚ..."

Шу сарлавҳа остида 23 июль сонида босилган материалда айрим трамвай ҳайдовчилар қўполлиги ва молиявий тартиб қоидаларга риоя қилмасликлари танқид қилинган эди.

2-трамвай депосидан олинган жавобда кўрсатилишича, газета материали тўғрилиги эътироф этилади. Ишда нуқсонга йўл қўйган ҳайдовчи Н. Умирзоқовга меҳнат ва молия қоидасини бузгани ва қўпол муомалада бўлгани учун виговор эълон қилинди. Аҳолига трамвай хизмати кўрсатишни яхшилаш юзасидан тадбирлар белгиланди.

„ҚУРУВЧИЛАР МУҲТОЖ БЎЛМАСИН"

Газетанинг 30 июль сонида босилган материалида Юнусобод ва «Марказ-27» ра қурилаётган айрим мактабгача болалар муассасалари ҳаддан зиёд чўзиб юборилаётгани танқид қилинган эди.

«Главташкентстрой»нинг саноат корхоналари бошқармасидан олинган жавобда кўрсатилишича, дарҳақиқат болалар боғчалари қурилишига яхши эътибор берилмагани эътироф этилади. Шунингдек бу нуқсонни тугатиш мақсадида қўшимча тадбирлар кўрилгани, қурилиш майдонларига йиғма темир-бетон ва бошқа зарур қурилиш материаллари билан таъминланганн уқтириб ўтилади. Шу кунларда болалар муассасалари учун қурилаётган биноларни муддатидан олдин топшириш чоралари кўрилмоқда.

Киров район ободонлаштириш бошқармасидагилар кўкаламзорлаштириш ойлигида яхши иштирок этишяпти. Сиз бу суратда Юнусобод массивида кўчат ўтқазиш ишлари олиб борилаётганлигини кўриб турибсиз.

СУРАТДА: Г. Тўхтаев бош бўлган кўкаламзорлаштирувчи бригаданинг ишчилари Улар янги қурилган бинолар олдига дарахтлар ўтқазишмоқда.

С. Махов фотоси.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ҲИНДИСТОНГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

ДЕҲЛИ. Ҳиндистоннинг таниқли сиёсий ва жамоат арбоблари, газеталар, радио, телевидение шу кунларда КПСС Марказий Комитети Бош Секретари Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қиладиган визитини зўр қизиқиш билан шарҳлаб, бу визит иккала дўст мамлакат халқлари олдида тинчлик ва ҳамкорлик йўлидан биргалашиб олға бориш учун янги имкониятлар очиб беради, деб якдиллик билан таъкидламоқдалар.

Ҳиндистоннинг машҳур обзорчиси Ж. К. Редди «Ҳинду» газетасида қуйидагиларни ёзади: «Ҳукмрон Ҳиндистон Миллий конгресс партияси, Ҳиндистон Коммунистик партияси, оммавий жамоат ташкилотлари Совет Иттифоқидан келадиган ҳурматли меҳмонни жуда самимий кутиб олишга ҳозирлик кўрмоқдалар. КПСС Марказий Комитети Бош Секретари Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қиладиган визити тарихий аҳамиятга эга бўлиши равшан кўриниб турибди. Аниқ мақсадни кўзлаш, сер ғайратлик ва активлик КПСС Марказий Комитети Бош Секретарининг иш услубидир. Унинг сабот билан сарфлаган куч-ғайратлари туфайли турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш йўли очилди. Тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномада мустаҳкамланган Ҳиндистон — Совет муносабатлари ана шундай тинч-тотув яшашнинг намунасидир».

КПСС Марказий Комитети Бош Секретарининг визити Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи халқларини бирлаштириб турган анъанавий дўстлик алоқаларини мустаҳкамлашга хизмат қилади. Леонид Ильич Брежнев билан Индира Ганди олиб борадиган музокаралар Осиё қитъасининг кўпгина проблемаларини ҳал этишга хизмат қилиши лозим, деди Ҳиндистон парламенти юқори палатаси раисининг ўринбосари Г. Мурахари ТАСС мухбири билан суҳбатда.

Осиёда коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш тўғрисида КПСС Марказий Комитети Бош Секретари Л. И. Брежнев таклиф этган ғоя синчиклаб пухта ўрганиб чиқишга арзийдиган ғоядир. Империалистик давлатлар Осиё мамлакатларини пароканда қилишга ҳамон интилиб келмоқдалар. Уларни бир-бирларига қарши гиж-гижламоқдалар. Шу сабабли бу райондаги тинчлик ва хавфсизлик аввало, Осиё давлатларининг биргаликда қилаётган ҳаракатларига, уларнинг мустаҳкам ҳамкорлигига боғлиқ бўлади.

Г. Мурахари Л. И. Брежневнинг визитини табриклаб яна бундай деди: Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи империализмга, мустамлакачиликка, ирқчиликка қарши, ялпи тинчлик ва халқларнинг бахт-саодати учун кураш идеалларига садоқат туфайли бирлашганлар. Иккала мамлакатимизнинг халқаро майдондаги ҳамкорлиги жуда муваффақиятли равишда ривожланиб бормоқда. Мен шунга аминманки, планетамизда мустаҳкам тинчликни таъминлашнинг туб манфаатларига мос келадиган Ҳиндистон — Совет муносабатлари Л. И. Брежневнинг визити натижасида янада юксак поғонага кўтарилади.

(ТАСС).

МАРКС, ЭНГЕЛЬС, ЛЕНИН АСАРЛАРИ ЮГОСЛАВИЯДА

БЕЛГРАД. Белграддаги «Просвета» нашриёти Ишчилар ҳаракати тарихи иттифоқ институти билан ҳамкорликда К. Маркс ва Ф. Энгельснинг 46 томлик асарлар тўпламини серб-хорват тилида нашр этиш устида катта иш олиб бормоқда. Ҳозиргача 11 том босмадан чиқди, йил охиригача яна еттита том босмадан чиқиши кутилмоқда.

К. Маркс ва Ф. Энгельс асарлари тўпламининг нашр этилиши Югославия нашриётларининг марксизм-ленинизм классиклари асарларини босиб чиқариш ва пропаганда қилиш соҳасидаги фаолиятининг бир қисми, холос. Шу йил К. Маркс, Ф. Энгельс ва В. И. Ленин танланган асарларининг саккиз томи пайдо бўлди.

(ТАСС).

Сўнгги йилларда Ҳиндистонда кооператив жамоатлар сони узлуксиз кўпайиб бормоқда. Жумладан, мамлакат тўқимачилик саноатининг ярмидан кўпи кооператив секторига тўғри келади.
СУРАТДА: Калькутта яқинидаги кооператив- фабриканинг тўқув цехида.
(ТАСС фотохроникаси).

ПЛАН МУДДАТИДАН ОЛДИН БАЖАРИЛДИ

ГАВАНА. Куба балиқ овлаш флоти йиллик планни муддатидан икки ой олдин бажарди. Октябрь ойида 8 минг тоннадан ортиқ тунец балиғи овланди. Балиқ овланаётган бошқа флотларнинг коллективлари ҳам зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажармоқдалар.

Мамлакатда балиқ овлашнинг замонавий методларини ўрганиш ва балиқ овлашни жорий этишга бир мунча қулай бўлган районларни тадқиқ қилиш билан шуғулланувчи балиқ овлаш Миллий институти ташкил этилган. Мамлакатда ишлаётган совет мутахассислари Куба балиқчиларига катта ёрдам кўрсатмоқдалар. Совет ва Куба балиқчиларининг мустаҳкам ҳамкорлиги ва дўстлиги Куба халқ хўжалигининг шу муҳим соҳасини ривожлантиришда янгидан-янги муваффақиятларнинг гаровидир.

(ТАСС).

СТАНОКСОЗЛАРНИНГ МАРРАЛАРИ

БУДАПЕШТ. Венгрия саноати ҳар йили 15 минг дона юқори унумли станок ишлаб чиқармоқда. Бу станокларнинг анчагина қисми чет эллик буюртмачиларга жўнатилади. Венгрия Халқ Республикасининг маҳсулотига турли қитъаларда талаб катта. Венгрия станоксозлари программали бошқариладиган жуда аниқ станоклар ишлаб чиқаришга алоҳида аҳамият бермоқдалар. Шундай станоклар ишлаб чиқариш устидаги иш 1965 йилда Чепель станоксозлик заводида шу типдаги биринчи токарлик станоги яратилган вақтда бошланган эди. Ҳозир эса завод ишлаб чиқараётган станокларнинг 24 моделидан 9 таси программали бошқариладиган система билан жиҳозланган.

Сим комбинати станоклар ишлаб чиқарадиган иккинчи йирик корхона ҳисобланади. Бу ерда ҳам асосий ишлаб чиқариш мавзуларидан бири программали бошқариладиган станоклар конструкциясини ишлаб чиқишдан иборат. Яқинда корхона коллективи 630 станогининг бир қанча моделини мутахассислар ҳукмига ҳавола этди. Бу станок моделлари металл қирқувчи станоклар тажриба илмий-тадқиқот институтидаги совет мутахассислари билан ҳамкорликда яратилган.

Янги электр велосипед

РИМ. Италиян конструкторлари электрон велосипеднинг янги моделини ишлаб чиқдилар. Бу модель Миландаги халқаро ярмаркада намойиш қилинди.

Бу ерда айтишларига қараганда, келгуси йилда ишлаб чиқаришга киришиладиган бу икки ғилдиракли машиналар соатига 25 километр тезлик билан 80 километргача масофага юриб бора олади.

Велосипедлар ва мотоциклларни ишлаб чиқарувчиларнинг миллий уюшмаси вакили бундай деди: «қувватли ва айни вақтда етарли равишда енгил аккумуляторларни ишлаб чиқиш ҳозир биз ечмоқчи бўлган асосий проблема бўлиб қолди. Чунки ҳозирги вақтда бундай велосипедларга ўрнатилаётган ўттиз килограммли иккита аккумулятор харидорларга хуш келмай қолиши мумкин.

(ТАСС).

КИТОБ ҲАФТАЛИГИ ТУГАДИ

ТЕҲРОН. Бугун Эрон пойтахтида китоб ҳафталиги тугади.

Ҳафталикда Эроннинг барча нашриётлари қатнашиб, улар ўз маҳсулоти билан бир қаторда форс ва инглиз тилларида Совет Иттифоқида нашр этилган 300 номдан кўпроқ китобларни намойиш қилдилар.

Эрон шоирларидан Саъдий ва Фирдавсий асарларининг Совет Иттифоқида нашр этилган китоблари, болалар учун форс тилида чиқарилган китоблар ва илмий-техникавий адабиёт теҳронликларда айниқса катта қизиқиш туғдирди.

Табиий офат қурбонлари

БОГОТА. 65 минг колумбиялик тўхтовсиз жала ёғиш натижасида келиб чиққан сув тошқинидан бошпанасиз қолди. Экин майдонлари яксон бўлди, кўп миқдордаги чорва мол нобуд бўлди.

Колумбиянинг шимоли—шарқий вилояти айниқса катта зарар кўрди. Маъмурлар бу районларни фавқулодда аҳвол зоналари деб эълон қилишди. Сув тошқини оқибатларини тугатиш юзасидан тадбирлар кўрилмоқда. (ТАСС).

КАПИТАЛ МАМЛАКАТЛАРИДА ЭНЕРГЕТИКА ТАНҚИСЛИГИ КУЧАЙМОҚДА

Капиталистик дунёни тобора кенгроқ кўламда қамраб олаётган, айниқса Яқин Шарқдаги ҳарбий можародан кейин кучайган нефть танқислиги ҳозирги вақтда бутун энергетиканинг кенг миқёсдаги танқислиги тусини олди. АҚШдаги Нефть миллий кенгаши саноат эгалари ташкилотининг фикрича, бу кризис яқин орада жиддий иқтисодий оқибатларга, шунингдек саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг камайишига олиб келиши мумкин.

АҚШда, Япония, ГФР, Англия, Францияда ва бошқа бир қанча капиталистик мамлакатларда мана шу хатарли кризисни бартараф этиш мақсадида турли чоралар кўрилмоқда. Лекин экспертлар ҳам, шунингдек савдо-сотиқ доиралари ҳам бу чораларга умидворлик билан қараётганлари йўқ.

АҚШнинг бир қанча штатларида иситиш системалари ишлатилмай қўйилди. Электр тармоқларида босим пасайтирилди. Самолётлар ва автобусларнинг қатнови қисқартирилди. Автомобиль транспортининг максимал тезлиги чеклаб қўйилди ва ҳоказо. Англия ҳукумати мамлакатда бензин ва ёнилғининг бошқа турларини четга чиқаришни ва ундан фойдаланишни назорат қилиб туриш ҳуқуқи берилишини кўзда тутган қонун лойиҳаси парламент муҳокамасига қўйилди. Япония ёнилғини сарфлашни тежаш юзасидан бундан илгари эълон қилган тадбирларга қўшимча равишда мамлакатдаги Америка ҳарбий базаларига ёнилғи етказиб бериш камайтирилади, деб эълон қилди.

Ғарбий Европадаги кўпгина мамлакатлардан кейин Люксембург ҳукумати ҳам якшанба кунлари хусусий автомашиналарда юришни ман қилишга қарор қилди. Кечалари ўзининг ажойиб манзараси билан шуҳрат таратган Сингапур тунги манзарасидан маҳрум бўлди. Шаҳар маъмурлари электр станцияларда нефть сарфлашни қисқартириш мақсадида электр қуввати истеъмол қилишни жуда чеклаб қўйдилар. Ҳукумат электр қувватини ўринсиз сарфлаган кишилар бундан кейин катта жарима тўлайдилар, деб фармойиш берди.

(ТАСС).

ШАНБА ОҚШОМИ

Ўз-ўз ўрганиб доно бўлур...

★ Ишимизнинг оқибатини, нима бўлишини билиш — оқилона ҳаракат, аммо келадиган фалокатга чора изламай, қайғу чекиб ўтириш тентакликдан далолат беради.

★ Қўлга кирган муваффақиятдан ғурурланиб кетиб кўз тиниши ичкилик кайфидан қўрқинчлироқдир.

★ Ҳар бир сўзни ҳақиқат деб сўзлай бериш хато, аммо ҳақиқий сўзни тинглаш ва унга амал қилиш фарздир.

★ Ўзининг илмига, мартабасига мағрур бўлиб кеккайиб кетиш жоҳилликнинг бир хилидир.

★ Афлотун ҳакимдан сўрадилар:— Агар душман деб билган, ёқтирмаган кишимиз бир зарур иши тўғрисида биздан маслаҳат сўраса, қандай муомала қилайлик?

Афлотун жавоб берди:

— Сиз унга хайрихоҳлик қилиб, яхши маслаҳат беринг, «Бу одам бизнинг душманимиз-ку, ажаб бўлди, энди жазосини кўрсин»,— деб уни ёмон йўлга солманг, унга зиён келтирадиган маслаҳатни берманг. У душманликни қўйиб, сиз билан дўстлашиш учун келган ва маслаҳат сўраган, уни очиқ юз билан қарши олинг, дардига ҳамдардлашинг, бу эса инсониятга лойиқ бўлган хайрихоҳликдир.

★ Луқмон ҳаким айтди:

— Шараф ва улуғликнинг ғояси ақлдир. Ақлли одам ўз хатоларини ислоҳ қилишга тиришади, дўстлари ундан рози бўладилар.

★ Дилозорлик, жабру ситам энг ярамас хислатлардан саналади, ёмонликнинг жазоси ҳам ёмонликдир. Дилозор бўлсак, бировга жабру жафо келтирсак, шу нарса бир кун ўзимизга қайтади, ёмон ишимизнинг жазосини ўзимиз тортамиз. Бунга мисол:

Бир сичқон ўрмонзорда аррага ўхшаган тишлари билан бир дарахтнинг илдизларини кемирар эди. Дарахт ҳол тили билан унга айтарди:

— Эй, дилозор, нима учун менга озор берасан, жабр тиғи билан уриб, нега мени ҳаётдан маҳрум қилмоқчи бўласан? Дилозорлигинг жазосини кўрмасдан иложинг йўқ, қўй, менга жабру ситам қилма,— деб нола қиларди.

Сичқон дарахтнинг ноласига илтифот қилмай, ишида давом этарди, шу чоқда бир илон келиб сичқонга ҳужум қилди, бир пасда уни ютиб юборди. Илон сичқонни еб бўлиб дарахт соясида ҳалқа бўлиб ётган эди, бир типратикан пайдо бўлди, илоннинг думидан тишлаб ўз бошини ичига олди. Илон ўзини ура-ура унинг тиканидан ярадор бўлиб ўлди. Типратикан илонни еб тўйиб, коптокдек бўлиб юмаланиб ётди. Шу вақт бир тулки келиб қолди. Ҳийла ишлатиб, типратиканни ўлдирди. Унинг гўштини иштаҳа билан емоққа киришди. Ҳали еб битиргани йўқ эди, бўридек катта бир ит тулкига қараб югурди, уни ўлдириб еб очлик ўтига таскин берди, қорнини тўйғазиб, бир дарахт тагида дам олиб ётди.

Шу вақт бир йўлбарс келиб қолди, ит хабардор бўлиб, қочиб қолгунча унинг қорнини ёрди, хотиржамлик билан гўштини еди. Қарангки, бир сайёд ўқ-ёй билан пайдо бўлиб қолди, йўлбарсни ўқ билан уриб, ҳолдан кетгизди. Йўлбарс ҳали жон бергунича йўқ эди, бир отлиқ одам отини югуртиб етиб келди. Йўлбарснинг терисига тамаъ қилиб отдан тушди, Йўлбарсни тамом ўлдириб, от устига олмоққа ҳаракат қилди. Сайёд қаршилик кўрсатди, ораларида уруш-жанжал бўлди. Отлиқ одам қилич билан уриб, унинг бошини танасидан жудо қилди. Йўлбарс жасадини от устига олиб йўлга тушди. У юз қадам босмай, от бир нарсадан ҳуркиб кетган эди, у одам йиқилиб гардани синди, дарров жон берди.

Мана, дилозорлик, ёмонлик натижаси!

Дилга озор берган одам бирла
ҳамдам бўлмагин
Бир оловдирки, яқинлашсанг
сени ёндиргувси.

★ Луқмон ҳаким ўғлига насиҳат қилиб айтди:

— Азиз ўғлим, бир одам сенга тили бурро экани билан мақтанса, сен кам сўзли эканинг ва керак бўлган жойда сукут қилишинг билан мақтан. Ақли комил бўлган киши қисқа ва маъноли сўзлайди. Ўғлим, сен ҳам сўзлаш пайти ва шароитини топиб, оз ва керакли сўзларни сўзла, маҳмадоналик қилма.

★ Афлотун ҳакимдан:

— Ўз душманимиз ва бизга ҳасад қилувчидан қандай қилиб ўч ола биламиз?— деб сўрадилар.

Афлотун айтди:

— Ўз фазл ва камолингизни орттириш билан.

★ Бузуржмеҳр ҳаким қадимги Эрон шоҳларидан Анушервоннинг вазири эди. Бир кун Анушервон аччиғланиб, уни мансабидан бўшатди. Бузуржмеҳрнинг ҳолини сўрагани дўстлари келдилар. Бузуржмеҳр уларга деди:

— Бошимга тушган мусибатга сабр қилмасдан иложим йўқ. Қайғураверсам, саломатлигим бузилади. Буни истамайман. Бундан қаттиқроқ бир мусибатга дучор бўлмаганимга севиниб, шукр қиламан ва ҳар бир қайғу-аламдан кейин шодлик келишига ишониб, ўзимга тасалли бераман.

★ Бир донишманд айтди:

— Сўз дорига ўхшайди. Дорини табиб буюрганича истеъмол қилинса, фойда қилади, ортиқчаси ҳалокатга етказади.

★ Бир донишманддан:

— Қандай кишини нодон, жоҳил деса бўлади?— деб сўрадилар.

Донишманд айтди:

— Нодон, жоҳил одам ишининг оқибатини ўйламайди, ҳеч кимнинг насиҳатига кирмайди, ўзим биламан деб туриб олади, ўрганишни истамайди, ўргатсанг, аччиғи келади. Ўзи таниган-танимаган кишига сирини айтаверади. Мажлис адабларига риоя қилмайди. Сўзлаб турган кишининг сўзини бўлиб, ўзи сўзлашга киришади.

Ш. ЗУННУН тайёрлаган.

● Ўсимликлар тили

Ғиёсиддин ЖАЗОИРИЙ

Қушжийданинг хосиятлари

Менинг форсча номим «санжад»дир. Арабчаси эса, «убайда бодом» (ўзбекча — «қушжийда» ёки «қарға жийда», русча лох восточный). Баргимнинг орқаси оқ ва кумушранг бўлиб, кир босганга ўхшаб кўринади. Мевам тахирроқ бўлишига қарамай, кўп кишилар ундан ейишни одат қилганлар. Мевамни туйиб ун қилиб, ундан «убайда бодом» ҳолваси тайёрлайдилар. Баргим ва қуруқ мевам ични қотиради ва оғиздан сув оқишини йўқотади. Гулим жуда ҳидли бўлиб, иси эллик метргача тарқалади.

Дорисозлик саноатида гулимдан баъзи шарбатларни муаттар қилиш учун фойдаланилади ва у иситмани пасайтирувчидир.

Гулимни ҳидлаш фалаж касалига йўлиққан ва юз фалажига мубтало бўлган кишилар учун фойдалидир.

Мевам эса, меъда фаолиятини яхшилайди, сафрони босади, қайт қилишни тўхтатади. Хусусан, болалар учун кўп фойдалидир. Бундан ташқари, у бодни қайтаради, мия ва қалбга қувват беради, истисқо ва сариқ касалига даво бўлади.

Агар баргимни зайтун ёғида қовуриб, ҳал қилиб, оғриққа, бўғинлар яллиғланишига, ҳиссизланган аъзоларга сурилса, наф қилади. Агар шу ёғ сочга сурилса, уни ўстиради.

Гулимдан истеъмол қилиш миқдори бир мисқол, мевамдан эса, эллик донагача ейиш мумкин.

Мевамнинг таркибида «О» ва «Б» витаминлари, озроқ «К» витамини ҳам бор. Шунинг учун, у ичдан қон кетишини ва бовасилни тузатади. Шунингдек, ични қотиради, пешоб ҳайдайди.

● Техника янгиликлари

Кўпдан бери кутилган машина

Андижондаги «Ирмаш» заводи саноат усулида тайёрлаган янги машиналарнинг дастлабки туркумини Ўзбекистон, Тожикистон ва РСФСР хўжаликларига юборди. У ички хўжалик ариқларини тозаловчи ВК-1,2 маркали машиналардир.

Машина хўжаликлардаги ариқларни тозалаб қазишдаги қўл меҳнатига барҳам беради. Т-54В тракторига шу машинани ўрнатиб олган битта механизатор бир соатда 80 куб метр кавлаш ишларини бажара олади. Бинобарин, у бир километрдан ошиқ ариқни тозалаб кавлаб чиқа олади. Машина ишлаётганида ариқ ёқаларидаги дов-дарахтлар унга ҳалақит бера олмайди.

Ҳозирга қадар шундай ариқларни тозалаб кавлаш ишларини механизациялаб бўлмаганди. СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига қарашли Тошкент ирригация билан шуғулланувчи давлат махсус конструкторлик бюросининг инженерлари шу мураккаб вазифани ҳал этдилар.

М. РАҲИМОВ,
ЎзТАГ мухбири.
Андижон.

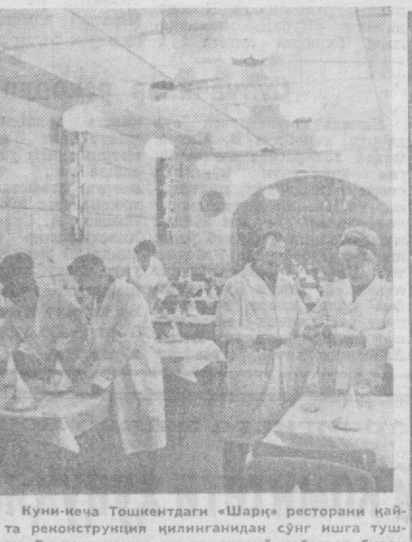

Куни-кеча Тошкентдаги «Шарқ» ресторани қайта реконструкция қилинганидан сўнг ишга тушди. Бу ресторанни энг замонавий мебеллар билан жиҳозлашда ва ремонт қилишда қардош Польша Халқ Республикасининг мебелсозлари катта ёрдам кўрсатдилар.

СУРАТДА: меҳмонларни кутишга ҳамма нарса тайёр.

● Эл хизматида

Мақомчилар ансамбли

Фарғона областидаги биринчи классик халқ асарларини ижро этувчи мақомчилар ҳаваскорлик ансамбли етмиш нафар созанда ва ашулачини бирлаштирди. Бабушкин номидаги маданият уйи ҳузурида ташкил этилган бадиий коллектив составига обрўли оқсоқоллар — халқ ашулачилари Аббос Бобоев, Муҳаммад Тожиддинов, локомотив депосининг ишчиси Алижон Норматов, шофер Субҳонқул Муродов, ўқитувчи Марям Маҳмудова, педагогика институтининг студенти Шоира Эскирова кирди. Ансамблга композитор ва олим Юнус Ражабийнинг шогирди Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган маданият ходими Мухтор Муртазоев бошчилик қилмоқда.

Ансамбль репертуарида Навоий, Нодира, Жомий, Фурқат, Муқимий ва ўзбек адабиётининг бошқа классиклари ғазалларига басталанган ўндан ортиқ асар бор. Ҳозир ансамбль қатнашчилари республика ва Ўзбекистон Компартиясининг ярим асрлик юбилейига бағишланган программа тайёрламоқдалар. Программага маҳаллий авторлардан Чархий ва Комил Жўраевнинг ўзбек халқи бахт-саодати тўғрисида ёзган асарлари ҳам киритилади.

В. ТАТАРИНОВ.
(ЎзТАГ).

Ҳар тўғрида

АТРГУЛ

Сиднейдаги опера театри ўзининг 19 йил давомида қурилган янги биносида қўядиган биринчи томошаси учун совет композитори Сергей Прокофьевнинг «Уруш ва сулҳ» операсини танлади. Зал лиқ тўла эди. Фақат биринчи қатордаги ягона стулгина бўш қолган, унинг устида эса оқ атргул ётарди. Прокофьев музикасининг ишқивозларидан бири томошага ўз вақтида самолётда учиб келишга улгуролмаган ва Чикагодан телеграф қилиб, буюк композиторга ҳурмат белгиси юзасидан ўзи заказ қилган ўрнига мазкур гулни қўйишни илтимос қилганди.

УЛЬТРА ТОВУШНИНГ ЯНГИ «КАСБИ»

Жун нақадар ингичка бўлса, унинг нархи шунчалик юқори бўлиши ҳаммага маълум. Австралиядаги «Патон индастриз» фирмаси ишлаб чиққан акустик қурилма ёрдамида ҳатто 0,5 микрондан ҳам ингичкароқ бўлган жун толасини дарҳол ўлчаш мумкин. Қурилманинг металл камерасидаги икки грамм жун оша паст частотали товуш сигнали юборилади. Сўнгра бу сигнал приёмник томонидан ушланади ва жун толасининг қалинлигига қараб баланд ёки паст бўлиб эшитилади. Ўлчаш натижалари микронларга бўлинган шкалада такрор ишлаб чиқилади.

«ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ— ГУЛБАРГЛАР ТЎКИЛЯПТИ!»

Гавай оролларининг Гонолулу шаҳридаги Марказий боғда ана шундай ғалати огоҳлантириш ёзилган тўсиқлар учрайди. Тропик ўсимликлар, айниқса кўп бўлган жойларда тўкилган гулбарглар қалин гиламдек бўлиб кетади. Бу эса йўловчилар учун ўрта кенгликлардаги яхмалакдек хавфли.

КОМАНДАДА ФАҚАТ ХОТИН ҚИЗЛАР

Швецияда, Европадаги бошқа кўпчилик мамлакатлардан фарқли равишда ёлғиз эркакларгина футбол ўйнашмайди. Бу ўйин ҳозирнинг ўзидаёқ салкам 15 минг швециялик хотин-қизни ўзига жалб этди. Ҳатто 24 маҳаллий федерацияни бирлаштирган хотин-қизларнинг махсус футбол уюшмаси ҳам ташкил этилган. Футболнинг хотин-қизлар ўртасида бундай ёйилиб кетишига швециялик баъзи врачларнинг «футбол хотин-қизлар организми учун фойдали» деб билдирган фикри сабаб бўлгандир.

ЯШИРИН ПЛАНТАЦИЯ

Дюссельдорф яқинидаги Коршенбройх қишлоғидан марихуана деган наша ишлаб чиқариш учун хом ашё дунган канопи экилган яширин плантация топилди. Бу плантация Фриц Герстештейн деган кишининг уйи атрофини ўраб олган боғнинг чеккасидаги 1600 квадрат метр жойни эгаллаган эди. Тергов вақтида уй эгасининг ГФРдан яширинча келтирилган уруғликни экканлиги аниқланди. Уддабурро олғир ҳосилни яширин равишда наша тайёрловчиларга сотиб, талайгина мўмай пул юлиб олишни мўлжаллаган экан.

Қувноқ сатрлар

Сўзида турди

— Агар сиз менга турмушга чиқишга рози бўлмасангиз, мен ўламан!

Қиз бунга розилик бермади. 60 йил ўтгач, у ўлди.

Аниқ жавоб

ХЎРАНДА: — Келтирган шўрвангизнинг ичидаги нима?

ОФИЦИАНТ:— Сэр, мендан сўрамасангиз ҳам бўлаверади, чунки мен бир ҳашаротни иккинчисидан ажрата олмайман!

Келинойи

— Нима, сен Эмилияга уйланмайдиган бўлдингми?

— Ҳа.

— Ахир, сен унга тоғанг миллионер эканлигини айтмадингми?

— Айтдим. Энди у, менинг келинойим бўлди.

● Фан оламида

Қуёш системаси меҳмони

▲ ТОШКЕНТ ОСМОНИДА КУЗАТИЛАДИ ▲ ЭНГ ЁРУҒ ЮЛДУЗ ▲ ЕТТИНЧИ КОМЕТАНИНГ СИРЛАРИ ▲ ҚУЁШ ҲАРОРАТИДА ИСИНИБ ▲ ДУМЛИ ЮЛДУЗ ҚАЙТИБ КЕТАДИМИ?

Шу кунларда катта тезлик билан Қуёшга томон думли юлдуз—комета яқинлашиб келяпти. Бу кометани шу йилнинг 7 мартида гамбурглик астроном Любош Кахоутик биринчи бўлиб кузатди. Кейинги кузатишлар ва олиб борилган ҳисоблар кўрсатишича, бу комета Қуёшга жуда яқин келиб, ёруғлиги ҳам жуда кучли бўлишини кўрсатаяпти. У Қуёшга яқин келган вақтларда равшанлиги осмонимиздаги энг ёруғ ёритгичлар — Қуёш ва Ойдан кейинги ҳамма юлдуз ва сайёралардан ҳам равшан бўлиб кўринади.

Тарихда кометаларнинг Қуёшга яқинлашуви кўп марта содир бўлган. 1969 йили Беннет кометаси (одатда, кометаларнинг номи уни биринчи топган олимнинг номи билан аталади) Қуёшга яқинлашиб келганида, ҳамшаҳарларимиз уни бемалол кўриш имкониятига эга бўлган эдилар. Кометалар одатда диаметри бир неча ўн километр келадиган ва кометa боши деб аталадиган қисмдан ва думдан иборат бўлади.

Кўп кузатишлар, ҳисоблашлар кўрсатадики, кометаларнинг бош қисми бир неча бўлак қаттиқ жисмлардан ва турли газлардан ташкил топган бўлиб, бу газлар космик фазодаги ҳаддан ташқари паст ҳарорат таъсирида қаттиқ ҳолга келиб, яъни яхлаб, комета бошини ташкил қилувчи қаттиқ жисмларни бир-бирига ёпиштириб туради. Бундай қотган газ ва қаттиқ жисмлар аралашмасидан иборат бўлган комета Қуёшга баъзан яқинлашиб келиши мумкин. Комета Қуёшга яқинлашган сари исийбошлайди, яъни ундаги газлар аста-секин эриб, буғлана бошлайди. Эриб ажралган газлар кометанинг бошини туманга ўхшаб ўраб олади. Натижада, кометанинг бош қисми жуда катта, диаметри тахминан миллион километрча бўлиб кўринади.

Қуёш нурлари кометани иситибгина қолмай, яна комета бошини ўраб олган газ молекулаларига Қуёшга қарама-қарши томонга йўналган босим бера бошлайди. Агар газ молекулаларини Қуёш тортишига қараганда унинг нурларини бераётган босими кўпроқ бўлса, у ҳолда Қуёшга қарама-қарши томонга йўналган газ оқими ҳосил бўлади. Ана шу оқим жуда ҳам сийрак азот ва ис гази молекулаларидан ташкил топиб, улар Қуёш нурларида оқариб кўринади ва уни кометанинг думи деб аталади. Кометаларнинг думлари турли шаклларда: найза, эгри қилич ва бошқа кўринишга эга бўлишлари мумкин. Комета Қуёшга қанча яқин келса, унда эриётган газ молекулалари шунчалик кўп чиқиб, комета шунча ёруғ ва думи узун бўлади.

Биз баҳс этаётган Кахоутик кометаси янги йил арафасида, яъни 28 декабрда Қуёшга энг яқин масофа (перигелий)дан ўтади. Бу вақтда унинг Қуёшдан узоқлиги йигирма миллион километрча бўлади. Шунинг учун ҳам унинг ёруғлиги катта бўлиб, думи бир неча миллион километрга чўзилган бўлиши кутилмоқда. Перигелийдан ўтгач, комета аста-секин Қуёшдан узоқлаша бошлайди. Комета узоқлашган сари унинг ёруғлиги камайиб, думи ҳам қисқара боради, охири кўзга кўринмайдиган бўлиб кетади. Комета Қуёшга яқинлашиб келаётганда эрта тонготарда, Қуёшдан узоқлашаётганда эса кечқурунлари кўринади. Кометани мактаб телескопларида, дурбинлар ёрдамида ва қуёшга яқинлашганда оддий кўз билан ҳам кўриш мумкин.

Умуман, кометалар Қуёш атрофига кўплаб келиб туради. 1973 йил бошидан то Кахоутик кометаси очилгунча 5 та комета топилиб, бу янги комета еттинчисидир. Лекин бу кометаларнинг камдан-камларигина бундай ёруғ бўлиши мумкин. Кометаларнинг пайдо бўлиши ҳақида ҳозирча аниқ маълумотлар йўқ. Лекин баъзи олимларнинг фикрича, кометалар Қуёш системасининг чеккасида, Нептун сайёрасининг орбитасидан ташқарида, кометалардан ташкил топган ҳалқа бўлса керак. Юлдузларнинг, Қуёшнинг ва катта сайёраларнинг тортиш кучлари таъсирида улардан баъзилари ўз ўринларидан кўчиб, қуёшга яқинлашиб келиб қолишлари мумкин. Иккинчи фаразда, Юпитерда бўладиган улкан портлашлар натижасида бу кометалар ундан отилиб чиқади, дейилади. Баъзи кометаларнинг орбитаси гипербола шаклида ҳам бўлиши мумкин. Бу демак, комета қуёш системасидан ташқаридан, яъни юлдузлар оралиғидан қуёш системасига «меҳмон» бўлиб келиб, яна қайтиб кетиши ёки Қуёш системасида тутилиб қолиши мумкин. Бундай кометаларни ўрганиш орқали, Қуёш системасидан ташқаридаги жисмларни яқин масофадан кузатиш имконига эга бўламиз. Ҳозирги кунда бу Кахоутик кометасини бутун дунё астрономлари кузатишга киришдилар. Қани, бу яқинлашиб келаётган осмон жисми бизга қандай янги маълумотлар берар экин?

Абдураҳмон СОДИҚОВ,
физика-математика фанлари кандидати.

● Фойдали маслаҳатлар

Доғни кетказиш мумкинми?

Кийим-кечакдаги доғни кетказиш учун аввало унинг нимадан тушганлигини билиш керак. Доғни кетказадиган модданинг газламага ва унинг рангига қандай таъсир этишини ҳам билиб олиш зарур (кийим-кечакнинг кўзга ташланиб турмайдиган бирон жойини доғ кетказувчи модда билан артиб кўриш мумкин).

Спирт ва кислота баъзи бўёқларни эритиб юборади; рангдор газламанинг доғини кетказишда спирт ва кислотадан эҳтиётлик билан фойдаланиш зарур. Кийимнинг рангини бузиб қўймаслик учун химиявий моддаларнинг кучли, ўткир эритмаларини ишлатмаган маъқул. Доғ дарров кета қолмаса 2—3 марта дорилаш, орачора ювиш тавсия этилади.

Ацетат ипакдаги доғни кетказиш учун сирка кислотаси ва ацетон ишлатиб бўлмайди, булар ипакни эритиб юборади; синтетик толалар (капрон, нейлон, хлорид ва ҳоказо)дан тўқилган газламага бензин, бензол ва бошқа эритувчиларни ишлатиш тавсия этилмайди.

Жун ва табиий ипак газламадаги доғни кетказиш учун ишқорлар ишлатилмайди, ип газламадаги доғни кетказиш учун эса ўткир кислоталар (сульфат, хлорид, нитрат кислоталар) тавсия этилмайди.

Занг, бўёқ, сиёҳ доғини кетказиш учун оксалат кислота ишлатилгандан кейин, газламани яхшилаб ювиш лозим. Ип газлама ва бошқа матоларга хлорли оҳак ҳам ёмон таъсир қилади, шу сабабли, доғ кетказишда хлорли оҳак камроқ миқдорда ишлатилиши ва доғ кетказилгандан кейин буюм ювилиши керак.

Доғни, айниқса, қизил вино, мева доғларини мумкин қадар кетказиш керак, эскириб қолгандан кейин кетиши қийин бўлади. Ювганда айнимайдиган газламаларнинг кўп доғлари совун, «Новость» порошоги, сода ва шу кабилар таъсирида кетиб қолади. Ёғ ва мой доғларини кетказиш учун фақат тозаланган эритгичлар (бензин, скипидар ва ҳоказо) ишлатилади, уларнинг ўзи доғ қолдирмайди.

● Ер ости бойликлари

КЎЗГУДЕК ТИНИҚ

Ўрта Осиёнинг бир қанча ғорларида ойнасимон мармар—оникс кўп учрайди. Оникс шу қадар шаффофки, уни қадимда кўзгу ўрнида ишлатганлар. Деворига оникс қопланган, дераза ва эшиклари кўзига оникс солинган қадимги ҳашаматли заллар жуда ёруғ бўлган. Москва метросининг Киев вокзалидаги чиройли устунлар ониксдан ишланган.

Ҳозирги пайтда Қорлуқ ҳамда Гунжак ғорларидан сарғиш ва қизғиш тусли оникс топилган. Туркистон шаҳрининг шарқий қисмидаги ғордан топилган оникс ярқироқ ва шаффофлиги билан алоҳида ажралиб туради.

ЛАЗЗАТЛИ СУВ

Ўзбекистон территориясидаги Зарафшон, Нурота ва бошқа кўпгина районлар аҳолиси ер ости бўшлиқларидан чиқадиган сувдан фойдаланадилар. Нурота районидаги булоқ суви бутун районни сув билан таъминлайди. Бу булоқ секундига 260 литргача сув бериб туради.

Ер остидан чиқувчи бундай булоқларни карстланувчи тоғ жинслари тарқалган ҳамма районларда учратиш мумкин.

Рассом табассуми

БОШЛИҚ:— Ким мени сўраса йўқ деб айтинг, янги келган ходим билан шахмат ўйнамоқчиман.

КУРСДОШ:— Нега институтда ёзган конспектларингга сомса ўраб сотаяпсан?
СОТУВЧИ:— Чанг босиб ётганининг нима фойдаси бор.

ОНА СИЧҚОН:—«Шикоят дафтари»га тиш тегизсанг, тилингни суғуриб оламан.

Эрининг хаёлидагини қириб ташлади.

С. ЕМГИРЧИЕВ расмлари.

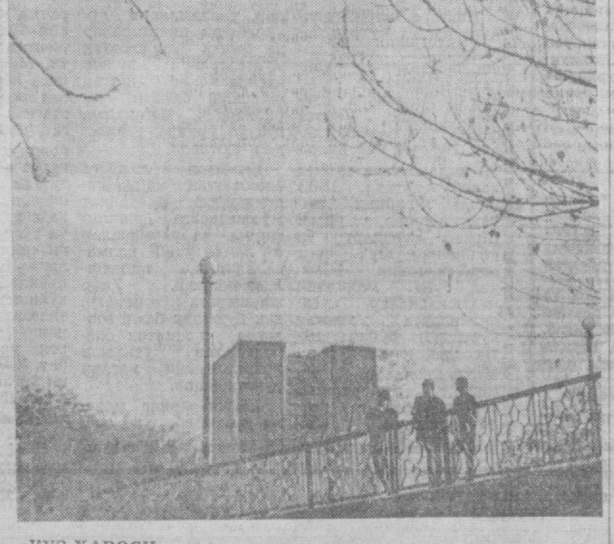

«КУЗ ҲАВОСИ».

М. Нуриддинов фотоси.

• БУГУНГИ ТОШКЕНТ

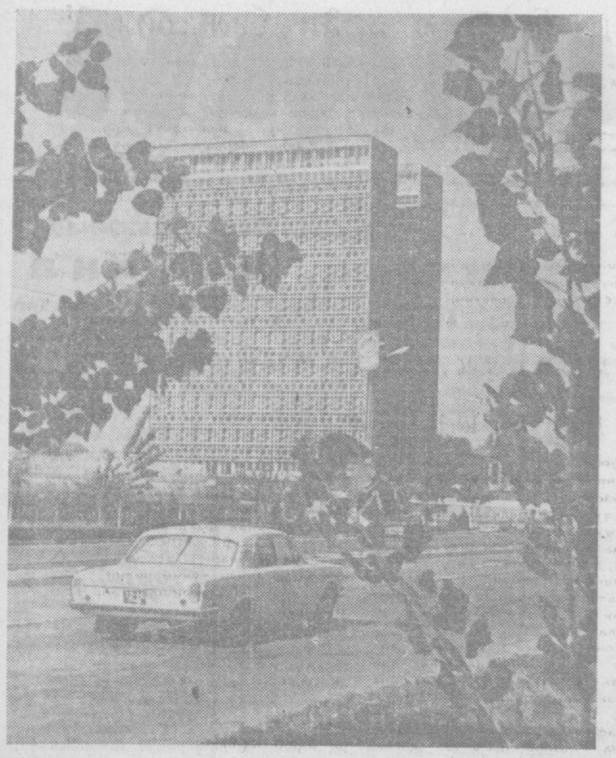

СУРАТДА: В. И. Ленин проспектида қуриб битказилган янги бинонинг кўриниши. Бу замонавий улкан кошонани «11-Висотстрой» қурилиш тресте, 1-қурилиш бошқармасининг бинокорлари бунёд этганлар.

М. Нуриддинов фотоси.

• СПОРТ

Азмиддин Хўжаев хотирасига бағишланади

Республика шахмат-шашка клубида Ўзбекистонда шахмат ҳаракатининг асосчиси, ажойиб педагог ва спорт ишларининг ташкилотчиси Азмиддин Хўжаев хотирасига бағишланган навбатдаги иккинчи турнир бошланди. Турнирда бир қатор кучли шахматчилар иштирок этишяпти. Жумладан, қатнашчилар орасида РСФСР, Ўзбекистон, Қозоғистон, Озарбайжон, Арманистон ва Туркманистон республикаларининг чемпионлари бор.

Биринчи турда москвалик гроссмейстер А. Лейннинг тошкентлик ёш мастерликка номзод Д. Қаюмов билан учрашуви томошабинларда катта қизиқиш уйғотди. Бу партия тугалланмай қолди. Кечиктирилган ўйинда ҳамшаҳаримизнинг позицияси яхшироқ. Арманистоннинг бир неча марта чемпиони Л. Григорян билан тошкентлик тажрибали спорт мастери Г. Борисенко учрашуви дуранг натижа билан тугади.

Мусобақалар 14 декабргача давом этади.

Биринчи лигада ўйнашади

Сочи шаҳрида иккинчи эшелон энг кучли командаларининг финал турнири ниҳоясига етди. Симферопол нинг «Таврия», Свердловскнинг «Уралмаш» ва Краснодарнинг «Кубань» командалари биринчи лигага йўлланма олдилар. Мазкур мусобақаларда Смоленскнинг «Искра», Павлодарнинг «Трактор», «Спартак» (Кострома) ва «Сибиряк» (Братск) командалари ҳам иштирок этган эдилар.

Сузувчилар рекорди

Яқинда Тошкентдаги сув спорти саройида В. Митрофанов хотирасига бағишланган соврин учун кўнгилли спорт жамиятлари, маҳкамалар ва Навоий шаҳри спортчиларининг сузиш бўйича мусобақалари бўлиб ўтди. Мазкур мусобақада Ўзбекистон терма командасининг аъзоси, бу йилги Бутуниттифоқ ёшлар спорт ўйинларининг қатнашчиси «Меҳнат» жамиятининг вакили Игорь Красавцев катта муваффақиятга эришди. У 2.03,6 минут вақт кўрсатиб 200 метрга эркин усул билан сузишда ғолиб чиқди. 4х100 метрга эстафетали сузишда командадош дўстлари — А. Ишков, А. Скворцов ва А. Хвастуновлар билан биргаликда 25 метрли бассейнлар учун республикамиз янги рекордининг муаллифи бўлди. Бу квартет ана шу масофада 3 минут 50,4 секунд натижа кўрсатди.

• Саволларингизга жавоб берамиз

Фабрика ва завод маҳаллий комитети ҳуқуқлари

Ҳурматли редакция, маълумки, ҳар бир корхонада маҳаллий комитет ва унинг аъзолари сайлаб қўйилади. Уларнинг асосий вазифалари нималардан иборат? Улар қандай ҳуқуқларга эга? Шу ҳақда батафсил маълумот беришла рингизни илтимос қилардик.

Н. ҲАМИДОВ,
О. ОМОНОВ,
ишчилар.

Редакция ушбу саволга жавоб бериш учун юрист-адвокат З. Анорбоевага мурожаат қилди.

— СССР Олий Совети Президиумининг 1958 йил 15 июль Фармонига биноан, фабрика, завод маҳаллий комитети ишчи ва хизматчилар номидан меҳнат, турмуш, маданиятнинг ҳамма масалалари бўйича вакиллик қилади ва юридик шахс ҳуқуқларидан фойдаланади.

Фабрика, завод маҳаллий комитети ишлаб чиқариш ва капитал қурилиш планлари лойиҳаларини шунингдек, уй-жой бинолари ва маданий-маиший объектлар қуриш ва уларни ремонт қилиш планлари лойиҳаларини ишлаб чиқишда қатнашади.

У ишчи ва хизматчилар номидан корхона маъмурияти билан коллектив шартнома тузади. Бу шартномада кўзда тутилган тадбирларнинг ўз вақтида бажарилишини мунтазам равишда назорат қилиб туради. Маъмурият билан биргаликда ходимларнинг маданий-маиший шароитини яхшилаш ва ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, шунингдек, шахсий мукофотлар ва бир йўла ёрдам бериш учун, корхона фондидан ажратиладиган маблағлардан фойдаланиш сметасини тасдиқлайди.

Фабрика, завод маҳаллий комитети ишлаб чиқариш плани, коллектив шартномага доир мажбуриятларнинг, меҳнат шароитини ташкил этиш ва яхшилаш, ишчи-хизматчиларга моддий-маиший ва маданий хизмат кўрсатиш юзасидан ишлаб чиқилган тадбирларнинг қандай бажарилаётганлиги тўғрисида корхона, муассаса, ташкилот раҳбарларининг докладларини тинглаш ҳамда аниқланган камчиликларнинг тугатилишини талаб қилиш ҳуқуқига эга.

У муассаса, ташкилот фаолиятини яхшилаш, меҳнаткашларга моддий-маиший ва маданий хизмат кўрсатиш масалалари юзасидан юқори хўжалик ва совет органларига таклифлар киритади. Мазкур органлар ана шу таклифларни қараб чиқишга ва унинг натижалари тўғрисида маҳаллий комитетни хабардор қилишга мажбурдирлар.

Маҳаллий комитет корхонада, қурилишда ишлаб чиқариш кенгашига раҳбарлик қилади. Ишчиларнинг йиғилишини ва ишлаб чиқариш техника конференцияларини ўтказади. Қабул қилинган қарорларнинг ҳамда ишчилар ва хизматчилар киритган таклифларнинг бажарилишини мунтазам равишда контроль қилиб туради.

Маъмурият билан биргаликда, социалистик мусобақани ташкил этади ва унга якун ясайди. Мусобақа ғолибларини аниқлайди, илғор цехлар, бўлимларнинг коллективларига кўчма Қизил байроқлар, Фахрий ёрлиқлар беради. Ишлаб чиқариш илғорларини ёрлиқлар ва пул мукофотлари билан тақдирлаш, шунингдек, «Ҳурмат тахтаси»га ёзиш тўғрисидаги масалаларни ҳал қилади. Социалистик мусобақа якунларини кенг оммалаштиради.

Фабрика, завод маҳаллий комитети ихтирочилик ва рационализаторликни ривожлантиришга ҳар томонлама ёрдам беради ҳамда қабул қилинган ихтироларнинг, техникавий такомиллаштирувини ва рационализаторлик таклифларининг амалга оширилишини назорат қилади. Маҳаллий комитет корхона, ташкилот, муассаса маъмуриятининг меҳнат қонунларига, хавфсизлик техникаси ва ишлаб чиқариш санитарияси қоидалари ва нормаларига риоя этишини текшириб туради. Касаба союз комитетининг вакили янги цехларни ва ишлаб чиқариш участкаларини ишлатиш учун қабул қилиб олувчи комиссияда қатнашади.

Маъмурият 15 ёшдан 16 ёшгача бўлган кишиларни касаба союз комитети билан келишиб ишга олади. Ишчи ва хизматчилар маҳаллий комитетнинг розилигисиз маъмуриятнинг ташаббуси билан корхона, муассаса, ташкилотдан бўшатилиши мумкин эмас.

Маҳаллий комитет ишчи ва хизматчиларнинг ўз ишлари билан боғлиқ равишда майиб бўлиши ёки бошқа йўсинда соғлигига путур етиши сабабли кўрган зарарини корхона, муассаса, ташкилот томонидан қоплаш тўғрисида маъмурият чиқарган қарордан норози бўлиб берилган шикоятларни ҳам қараб чиқади. У корхона, муассаса, ташкилот ишчи ва хизматчиларининг давлат йўли билан социал страхование қилинишини амалга оширади, социал страхование нафақаларини тайинлайди, социал-таъминот органлари томонидан ишчи ва хизматчиларга пенсиялар тайинлашда ўз вакиллари орқали қатнашади, уларнинг санаторий, курорт, шифохоналарга ва дам олиш уйларига юборади.

Корхона, муассаса, ташкилотда уй-жой майдони маъмурият билан фабрика, завод маҳаллий комитетининг биргаликда чиқарган қарори асосида тақсимланади.

Маҳаллий комитет зарурат туғилиб қолган ҳолларда, коллектив шартнома юзасидан олинган мажбуриятларини бажармаётган, бюрократизмга, сансалорликка йўл қўяётган, меҳнат қонунларини бузаётган раҳбар ходимларни ишдан олиб ташлаш ёки жазолаш тўғрисидаги масалани тегишли ташкилотлар олдига қўяди. Маъмурият раҳбарлик лавозимларига ходимлар тайинлашда маҳаллий комитет фикрини ҳисобга олади.

Фабрика, завод маҳаллий комитети аъзолигига сайланганлиги муносабати билан корхона, муассаса ва ташкилотдаги ишдан озод қилинган ишчи ва хизматчилар ўз ваколатларини ўтаб бўлганларидан кейин уларга ўша корхона, муассаса ташкилотнинг ўзидаги аввалги иши (лавозими) ёки ундан кам ҳақ тўланмайдиган бошқа иш берилади.

Маҳаллий комитетнинг ўз асосий ишидан озод қилинмаган аъзолари касаба союз комитетининг розилигисиз корхона, муассаса ва ташкилотдан бўшатилиши ёки бошқа ишга ўтказилиши ҳамда уларга маъмуриятнинг интизом жазоси берилиши мумкин эмас.

„Кичик денгизлар“ меҳмони

Оққўрғон балиқ комбинатидан Каттақўрғон сув омбори соҳилларига ўсимликхўр балиқларнинг чавоқчалари тўлдирилган дастлабки автоцистерналар жўнатилди. Ана шу қўлбола денгиз сувларига ноябрь ойида 150 минг ола-чипор толстолобик балиқларини меҳмон қилиб олиб келиш мўлжалланган.

Жанубий Сурхон, Жиззах, Тўдакўл ва Ўзбекистондаги бошқа сув омборларига шу йил кузакда 1 миллион балиқча қўйиб юборилди. Бу бултур сув омборларига олиб келинганига нисбатан қарийб ўн баравар ортиқ. Толстолобиклар учун насиба тўғрисида ғамхўрлик қилиш унутилгани йўқ: уларнинг ихтиёрида турли-туман сув ўсимликлари ўсадиган бой «сув ости ўтзорлари» бор. Маълумки, балиқнинг бу насли ўсимлик билан овқатланади ва сув омборини тозалашга ёрдам беради.

— Республика сув омборлари фаунаси ҳозир балиқларнинг ўндан ортиқроқ туридан иборат деб ҳисобланади, — деди Ўзбекистон ССР балиқ хўжалиги бошқармаси кўл бўлимининг бошлиғи Л. Н. Захаров. — Сунъий денгизларда карась, зоғора балиқ, карп, судак, чехонь ва бошқа балиқлар яшайди. Сув омборларида балиқ овлайдиган хўжаликлар республика магазинларига бу йил 10 минг центнер балиқ етказиб берадилар. Беш йилликнинг охирига келиб, ана шундай балиқ овлашни қарийб бир ярим баравар кўпайтириш мўлжалланади.

В. ШЕВЦОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ҲАМШАҲАРЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

СУРАТДА: 2-Қорақамиш массивининг 1-микрорайонида яқинда фойдаланишга топширилган савдо марказидаги озиқ-овқат магазинининг ички кўриниши. Бу ерда 8 сотувчи ҳамшаҳарларимизга намунали хизмат қилмоқда.

Ю. Бутусов фотоси.

ШАРШАРА БИЛАН ҲАЗИЛЛАШМАНГ

Ниагара шаршарасининг пастга қудрат билан отилиб тушиши кишиш тасаввурини ҳайратда қолдиради. Лекин бу шаршара сувнигина эмас, катта фойда ҳам олиб келади. Бу ерга бир йилда 10 миллионгача турист келиб кетади. 1803 йилда Франция императорининг укаси Жозеф Бонапарт ўз қаллиғини шу ерга олиб келганди. Шундан буён маҳаллий меҳмонхоналар куёв-келинларга хизмат кўрсатиш бўйича, ихтисослашмоқдалар. Меҳмонхоналар, томоша миноралари, совғалар билан савдо қиладиган дўконлар, рекламалари ярқираётган пивохоналар ва бошқа савдо-сотиқ муассасалари кўланкасида қолиб кетган шаршара баъзан ғариблардек, бегонадек, гўё ўз ўрнида эмасдек туюлади.

Енаётган лампага ёпишаётган майда чивинлардек бу табиат мўъжизасига ёпишган фирма ва фирмачалар бу лампа ўчиб қолмаса эди, деб ташвишланмоқдалар. Улар шаршарага кўнгилдагидек буюклик бахш этадиган «косметик операция»лар ўтказиш лойиҳаларини илгари сурмоқдалар.

Шаршаранинг модели яратилиб, уни операция қилишнинг мумкин бўлган ҳамма вариантлари ўрганиляпти. Мисол учун, «Осириса ибодатхонаси» деган вариант шаршара этагида Одесса портига чиқиладиган зинапояни эслатадиган бир нарса қуришни кўзда тутади. Бунинг устига шаршаранинг Америкадаги қисми вақтинча тўсилиб унинг сувини «айланма йўл билан» Канада қисмига қуйиладиган қилиб қўйишди. Бундан кузатилган мақсад дарёнинг ўзанини яхшироқ ўрганишдан иборат. Хуллас, бу масалани ўрганиш учун ҳозирнинг ўзидаёқ бир ярим миллион доллар пул сарфланди.

Мутахассислар табиат кучлари билан ҳазиллашманглар, кишининг унга аралашуви қанақа оқибатларга олиб келишини билиш қийин, деб жиддий огоҳлантириб турибшибди. «Нью-Йорк таймс» газетаси эса шаршаранинг ташқи кўриниши ҳақида эмас, балки шаршара атрофидаги шаҳарлардан оқизилаётган ифлос сувлардан нафаси бўғилаётган бечора Ниагара дарёси ҳақида ўйлашни таклиф этди.

Г. ГЕРАСИМОВ.
АПН мухбири.
Нью-Йорк.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 24|XI да **Травиата**, 25|XI да **Этик кийган мушук** (кундузи), **Тановар** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24|XI да **Ўғирланган умр**, 25|XI да **Табассум ўғрилари** (кундузи), **Шоҳ Эдип** (кечқурун).

МУҚИМИЙ номли ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 24|XI да **Замонали ва Омонали**, 25|XI да **Ҳалима**, 26|XI да **Лақма**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 24|XI да **Ташвишланманг, онажон**, 25|XI да **Ойдин** (кундузи). **Беш кунлик куёв**, (кечқурун).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА 25|XI да **2-Музика абонементи бўйича биринчи концерт-лекция. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топган куннинг 50 йиллигига бағишланган. «ГУЛЛА, ЯШНА ЖОН ЎЗБЕКИСТОН».**

Концерт-лекция кундуз соат 12 да бошланади.

КИНО

24 НОЯБРДА

Эҳтиром ташрифи — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кечқурун).

Қум карьери генераллари — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», ҲАМЗА номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «МИР» (кечқурун), «ВОСТОК» (жуфт соатларда).

Привалов миллионлари — «СПУТНИК» (17.00, 18.00, 20.00, 21.00), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (19.15), «ДРУЖБА» (17.15, 20.15).

Жавоҳир маликасига ҳужум — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «ВОСТОК» (тоқ соатларда).

Талантлар ва мухлислар — «ЎЗБЕКИСТОН» (кечқурун).

Дунё (2 серия, ўзбек тилида) — «КЎКЧА» (кечқурун).

Садоқат (2 серия, ўзбек тилида) — НАВОИЙ НОМЛИ (кечқурун).

Булутлар ортида осмон — С. РАҲИМОВ номли (кечқурун).

Озодлик — нақадар нашъали сўз — Ғ. ҒУЛОМ номли (кечқурун).

25 НОЯБРДА

Эҳтиром ташрифи — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Қум карьери генераллари — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», ҲАМЗА номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «МИР» (кундуз ва кечқурун), «ВОСТОК» (жуфт соатларда).

Привалов миллионлари — «СПУТНИК» (17.00, 18.00 20.00, 21.00), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (11.00, 13.30, 16.30, 19.15), «ДРУЖБА» (11.00, 14.15, 17.15, 20.15).

Жавоҳир маликасига ҳужум — «СПУТНИК» (11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00), «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «ВОСТОК» (тоқ соатларда).

Талантлар ва мухлислар — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Дунё (2 серия ўзбек тилида) — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Садоқат (2 серия, ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли, (кундуз ва кечқурун).

Булутлар ортида осмон — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Озодлик — нақадар нашъали сўз — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

«МЕТАЛЛОБИТРЕМОНТ» КОМБИНАТИНИНГ УСТАЛАРИ — ҚЎЛИ ГУЛ УСТАЛАРДИР

Улар аҳолига қуйидаги хизматларни кўрсатишади:

— Автомашиналар учун металл гаражлар, печь коробкалари ва трубалари, ошхона—девор токчалари ва идиш—товоқ қуритгичлари, ошхона идишлари учун газ плитага ўрнатиладиган тумбочкалар, чиройли осиё патнислари, ғилдиракли (бозор—ўчар учун жуда қулай) хўжалик сумкалари, консерва қилиш учун стериллизаторлар, карнизлар, катталар ва болаларнинг никелланган металл кроватлари, беланчаклар, пойафзал турадиган мосламалар.

—Ҳамма системадаги тикув машиналари, велосипедлар, мопедлар, электр иситгич, приборлари электромоторлар, йиғма кроватлар, самоварлар, қулфлар, (калитлари билан бирга)ни ремонт қиладилар;

—фойдаланилган консерва қопқоқларини тиклайдилар.

—Пичоқ, қайчи, соч оладиган машинкалар, болталар, кетмонларни чархлаб берадилар.

—Металл идишлар ва бошқа предметларни никеллаб, ямаб, хромлаб берадилар.

—механик равишда тахланадиган янги карнизлар ва йиғма ченалар тайёрлаб берадилар;

Юқорида санаб ўтилган барча буюмларни қуйидаги қабул пунктларига буюриш ва қабул қилиб олиш мумкин:

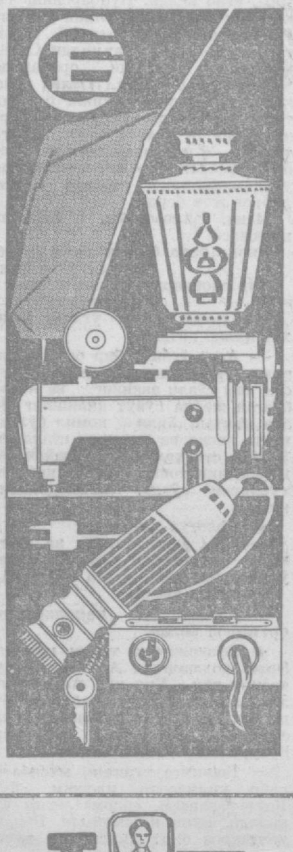

1—Уйғур кўчаси, Ҳақиқат проезди 13-уй;

2— Фурқат кўчасидаги ярмарка;

3 — Госпиталь бозори;

4 — «Юнусобод» массиви (трамвайнинг охирги бекати);

5 — Турккўрғон кўчаси, 19-уй;

6 — Олой бозори;

7—Туркман бозори;

8 — Савдо маркази;

9 — Чилонзор, Ярмарка;

10 — Биринчи май бозори;

11 — Октябрь бозори;

12 — Соцгородок, Морозов кўчаси, 39-уй.

Тикув машиналарини уйда ремонт қилиш учун устани 77-90-24 телефони орқали чақириш мумкин.

Устахоналар шаҳарнинг ҳамма район ва бозорларида мавжуд.

Справка учун телефонлар: 48-07-17, 48-09-82.

Комбинат адреси: Турккўрғон кўчаси, 19-уй;

«МЕТАЛЛОБИТРЕМОНТ» КОМБИНАТИ ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНИНГИЗ!

ТЕЛЕВИЗОР

24 НОЯБРЬ

ШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 17.15 Кўрсатувлар программаси. 17.25 «Энг муҳими». «Меҳмон отангдан улуғ». Болалар учун мультфильмлар. **Ўзбек тилида:** 17.50 Болалар учун «Бойчечак» программаси. 18.20 «Ахборот» информацион программаси. (рус тилида). 18.35 «Зимородок». Бадиий фильм. 19.50 Ўн минут музика. 20.00 «Ойбек лирикаси». 20.20 **Пахтакорлар минбари.** 20.30 **«Ахборот»** информацион программаси. 20.50 **1973 йил СССР Давлат мукофоти лауреатлари.** «Баҳор» ансамбли.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 17.15 «Цирк майдонида». 18.00 «Мўъжизасиз-мўъжизалар». 19.00 «Моҳир қўллар шаҳри». Ереваннан олиб кўрсатилади. 20.00 И. Дворецкий. «Бегона киши». Москва драма театри фильм спектакли.

Учинчи программа 17.20 дан Душанба кўрсатади.

25 НОЯБРЬ

ЯКШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 9.25 Кўрсатувлар программаси. 9.30 Янгиликлар. **Ўзбек тилида:** 9.40 Болалар учун концерт. 10.10 Ўқувчилар учун «Қувноқ стартлар». **Москва кўрсатади.** 11.00 Кўрсатувлар программаси. 11.05 Янгиликлар. 11.40 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан». 12.40 Ўқувчилар учун. «Ҳовлимиз болалари». 3-воқеа. Телевизион спектакль премьераси. 13.15 **Рангли телевидение.** Адабий асарларни экранлаштириш. «Она» Бадиий фильм. 15.00 Халқаро панорама. 15.30 Бокс бўйича СССР чемпионати. Ярим финал. Вильнюсдан олиб кўрсатилади. 17.00 Қишлоқ хабарлари. **Тошкент кўрсатади.** 18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Хазина изловчилар». Болалар учун мультфильм. **Рус тилида:** 18.15 Болалар учун қизиқарли учрашувлар. 18.45 **«Ахборот»** информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 19.00 **«Ёшлик»** студияси кўрсатади. **«Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».** 20.00 **«Ахборот»** Информацион программаси. 20.20 Ўн минут музика. **Москва кўрсатади.** 20.30 «Правда» газетасининг сиёсий шарҳловчиси Ю. А. Жуков телетомошабинлар саволларига жавоб беради. **Тошкент кўрсатади.** 21.15 **«Экран хандаси».** Такрорий кўрсатув. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. Ўқув программаси. 10.00 Ўқитувчилар учун консультация (рус тилида). **Сиртдан** ўқиётган студентлар учун: 10.30 Физика. 11.30 Инглиз тилидан 6-машғулот. «Студентнинг иш куни». 12.00 Назарий механика. 13.00 Немис тилидан 6-машғулот. 13.30 Олий математика (рус тилида). 14.00 Француз тилидан 5-машғулот. 14.30 «Замандас» программаси (қозоқ тилида). **Москва кўрсатади.** 18.00 Экранда кинокомедия. «Характерли қиз». Бадиий фильм. 19.30 Рангли телевидение. Киносаёҳатчилар клуби. Тошкент кўрсатади. 20.30 Рангли телевидение. «Қоракўл». Телевизион ҳужжатли фильм. 20.45 «Физкультура ва спорт». Телевизион журнал (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 21.15 Талабаларга мувофиқ концерт. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 Киноэкран янгиликлари. Реклама. (рус тилида).

Учинчи программа 18.00 дан Фрунзе кўрсатади.

ТОШКЕНТЛИКЛАР ДИҚҚАТИГА!

«ТАШГАЗ» БОШҚАРМАСИ

ГАЗДАН ФОЙДАЛАНИШ ХАВФСИЗЛИГИ БЎЙИЧА 20 ДЕКАБРГАЧА

ИККИ ОЙЛИК КОНКУРС-ВИКТОРИНА ЎТКАЗМОҚДА

БУ КОНКУРС ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИСИНИНГ «ГАЗДАН ФОЙДАЛАНИШ ХАВФСИЗЛИГИ ҚОИДАЛАРИ»НИ ҚАНЧАЛИК БИЛИШИНИ ЎРГАНИШНИ МАҚСАД ҚИЛИБ ҚЎЙГАН.

КОНКУРСДА ИСТАГАН ҲАММА КИШИЛАР ҚАТНАША ОЛАДИЛАР.

Бунинг учун газдан турмушда фойдаланиш билан боғлиқ қуйидаги 12 та саволга жавоб топиш лозим:

1. ТОШКЕНТДА ЁҚИЛҒИ СИФАТИДА ҚАНДАЙ ГАЗДАН ФОЙДАЛАНИЛАДИ?
2. ГАЗ ҲОЛАТИДАГИ ЁҚИЛҒИНИНГ АФЗАЛ ВА КАМЧИЛИК ТОМОНЛАРИ?
3. ГАЗЛАШТИРИЛГАН ХОНАЛАРГА ҚАНДАЙ ТАЛАБЛАР ҚЎЙИЛАДИ?
4. ГАЗНИ ОДОРИЗАЦИЯЛАШ НИМА УЧУН КЕРАК?
5. СЛЕСАРЬ КВАРТИРАНГИЗДАГИ ГАЗ ПРИБОРЛАРИГА ПРОФИЛАКТИКА ХИЗМАТИ КУРСАТАЕТГАНДА НИМА ҚИЛИШИ КЕРАК?
6. ХОНАДА ГАЗ ИСИ СЕЗИЛГАНДА НИМА ҚИЛАСИЗ?
7. ТУҒРИ МОСЛАНГАН ПРИБОРЛАРДА АЛАНГАНИНГ РАНГИ ҚАНДАЙ БУЛИШИ КЕРАК ВА УНГА ҚАНДАЙ ҚИЛИБ ЭРИШИЛАДИ?
8. ЙИЛНИНГ ТУРЛИ ВАҚТЛАРИДА ЕР ОСТИ ГАЗ ҚУВУРЛАРИДАН ГАЗ ЧИҚАЕТГАНИНИ ҚАНДАЙ БЕЛГИЛАРГА КУРА АНИҚЛАШ МУМКИН?
9. ГАЗ-СУВ ИСИТГИЧИДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚОИДАЛАРИ?
10. МУРИ ТОРТМАЙ ҚОЛГАНДА КУТИЛАДИГАН ХАВФ ВА МУРИЛАР ҚАЙСИ ДАВРЛАРДА ТЕКШИРИЛАДИ?
11. 3 КОНФОРАЛИ ПЛИТАГА БАЛЛОННИ ҚАНДАЙ ТУҒРИ УЛАНАДИ?
12. ГАЗДАН ЗАҲАРЛАНГАН КИШИЛАРГА БИРИНЧИ ЁРДАМ?

КОНКУРС ҒОЛИБЛАРИ УЧУН ЭСДАЛИК СОВҒАЛАРИ—ТУРМУШ ГАЗ ПРИБОРЛАРИ ВА ЁРЛИҚЛАР ТАЪСИС ЭТИЛГАН.

САВОЛЛАРГА ЖАВОБЛАР КОНКУРС ҚАТНАШЧИСИНИНГ ФАМИЛИЯСИ, НОМИ, ОТАСИНИНГ ИСМИ, КАСБИ, ТУРАР ЖОЙИ, ПОЧТА БУЛИМИНИНГ НОМЕРИ КУРСАТИЛГАН ҲОЛДА 1973 ЙИЛ 20 ДЕКАБРДАН КЕЧИКМАЙ ҚУЙИДАГИ АДРЕСГА—ТОШКЕНТ ШАҲАР-70, ГЛИНКА КУЧАСИ 41 «а»-уй, «ТАШГАЗ» БОШҚАРМАСИГА—«КОНКУРС-ВИКТОРИНА»ГА ДЕБ ЮБОРИЛИШИ ШАРТ.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет.
24 НОЯБРЬ, 1973 й.

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КУЧАСИ, 15-УЙ.

ИНДЕКС 64579. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р—00965. Нашр В—2349.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, Эълонлар бўлими—33-81-42.